

ΕΒΔΟΜΑΣ

ἜΤΟΣ Α' 1884

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΑΡΙΘ. 28

ΤΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Β'

Τὴν προαγωγὴν κοινωνίας τινός καὶ τὸ καλλαισθητὸν πνεῦμα τῶν κατοικῶν δύναται νὰ ἐνδείξῃ ἡ πόλις, ἀλλὰ καὶ τὸ νεκροταφεῖον. Ὑπάρχει στενὴ μεταξύ ἀμφοτέρων σχέσις· ἡ ἀκομψία, ἡ παραμέλησις τοῦ νεκροταφείου ἀμαυροῖ τῆς πόλεως τὴν κομψότητα, τὸ δὲ αἰσθημα τῶν ζώντων δύναται νὰ διαγνωσθῇ καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς αὐτῶν περὶ τὰ νεκροταφεῖα ἔνθα ἀπέθικαν τοὺς νεκροὺς καὶ ἔνθα ἠτοιμάσθη καὶ ὁ δὲ αὐτοὺς γῶρος. Κρίνομεν τὸν οἰκογενειάρχην ἐκ τῆς εὐτάκτου διατάξεως τῆς προσωρινῆς του κατοικίας, δυνάμεθα ὅμως νὰ τὸν κρίνομεν καὶ ἐκ τῆς μερίμνης του διὰ τὴν σταθεράν.

Αἱ ἀνακινήσεις αἱ Αἰθῆναι πολλὰ εἶχον νὰ διαπράξωσι, καὶ εἰς πλείστα νὰ ἐπαρκέσωσιν. Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐξεληθόντι ἀπὸ τηλικούτου ἀγῶνος καὶ τοιαύτης καταστροφῆς εἶχε μοιραίως ἐφαρμοσθῆ τὸ «λίθος ἐπὶ λίθου» τῆς Γραφῆς. Παρὰ τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος ἐθεώρει τις ἄλλα μνημεῖα. . . τῆς σφαγῆς καὶ τῆς δηώσεως. Εἰργάσθημεν ἐν τούτοις ἂν οὐχὶ μετ' εὐστοχίας, βεβαίως ὅμως μετὰ καρτερίας καὶ ἤδη ἔχομεν πόλιν ἐν τῷ συνίστασθαι, πολλῶν ἐτι δεομένην, ἀλλὰ καὶ ἱκανὰ συντελέσασαν. Πρόκειται ὅμως περὶ τῆς νεκροπόλεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἔωντες τοὺς ζῶντας τραπέμεν εἰς ταχυτάτην τῶν Αἰθηναικῶν κοιμητηρίων ἐπιθεώρησιν.

Ἀρχίζομεν ἀπὸ τοῦ ὑποδεστέρου τοῦ δεχομένου τοὺς πτωχοτέρους τῶν κατοικῶν. Κεῖται πρὸς δυσμὰς ἐγγὺς τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης πρὸς τὸν Κηφισόν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἐξοχὰς παράκειται τοῦ ἐλαιῶνος καὶ τῶν μεσημβρινῶν τῆς πόλεως ἐσχαιτῶν βορβορώδης ῥυαξὶ διγαζει τὴν ἀγοῦσαν πρὸς τὸ νεκροταφεῖον ὁδόν, ἀλλ' ὁ Χάρων, θρούσας τὰς κώπας αὐτοῦ καὶ τὸ πορθμεῖον, δὲν ἐμφανίζεται πού ἔτοιμος νὰ διαπορθμεύσῃ ἀπὸ ἄβολου τοὺς φυγάδας τῆς ζωῆς· ἡ παράδοσις του ἔζησε καὶ θὰ ζῆσῃ, ἀλλὰ τὰ σύμβολα ἠλλαξαν καὶ ἡδὴ ἡ φαντασία τῆρησασα τὴν εἰκόνα τοῦ σκαιοῦ καὶ πωγοφοροῦ γέροντος ὄπλισεν αὐτὸν ἀντὶ κώπης μὲ δρέπανον. Πόσον εἶνε ὀξύ! . . .

Ἡ περίξ φύσις εἶνε τερπνὴ. Τὸ Ἄττικόν πεδῖον ἀπλοῦται πρὸς δυσμὰς πράσινον ἐκ τῆς βλασῆσεως καὶ τερματούμενον ὑπὸ ὀρέων καὶ λόφων φαλακρῶν περαιτέρω ἀναπτύσσεται ἡ θάλασσα διαφιλῶσα καὶ μαρμαίρουσα ὑπὸ τῆς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου· ἐνίοτε ἀφρίζει σαλευομένη ὑπὸ βιαίου πνεύματος. Εἶνε τῆς ζωῆς ἡ εἰκὼν. Ἐὰν ὅμως δὲν ὑπῆρχεν ἡ τριχυμία ποῖαν ἀξίαν θὰ εἶχεν ἡ γαλήνη; . . . Ἐὰν δὲν ὑπ-

ῆρχεν ἡ θλίψις τί θὰ ἤξιεν ἡ χαρὰ, καὶ τί ἡ ἀνακούφισις ἐὰν ἔλειπεν ὁ πόνος;

Τὰ χαμηλὰ τοῦ κοιμητηρίου τείχη ἀποκαλυφθέντα ἤδη καταφανῶς ἀποσπῶσι τὴν προσοχὴν ἀπὸ τοῦ ὠραίου φυσικοῦ θεάματος ὅπως τὴν δεσμεύσωσιν εἰς θέαμα ὅπερ ἐὰν ἐνέχη τὴν γαλήνην τῆς περίξ φύσεως, δὲν παρουσιάζει ὅμως καὶ τὸ κάλλος τῆς. Ὡς πρόσκοπος ἐφορῶν τὸ τέρμα τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θανάτου αἰρεται, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ νεκροταφείου, μικρὸν κωδονοστάσιον καὶ οἰκίσκος εἰς ἐκκλησιδίον μεταποιηθείς· φέρει ἐφιππον τὸν ἀγ. Γεώργιον κατὰ τὴν μετωπίδα καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ «ματαιότης ματαιότητων τὰ πάντα ματαιότης». Ἴδου εἰς ποῖαν ὑψηλὴν ἔννοιαν εἰς ποῖαν σοφὴν καὶ εὖσοχον λέξιν ἀπεσβέσθη ὁ πολυτάραχος βίος τοῦ ἀνθρώπου. . . Δύο βήματα ὀπισθεν ὁ θνητὸς μηχανᾶται τρόπους ὅπως ἀδικήσῃ, ὅπως ἀπατήσῃ, ὅπως ὑψωθῇ ἢ πλουτίσῃ. Ἀκονίζει τὴν μάχαιραν ἔτοιμος νὰ τὴν βυθίσῃ εἰς τὸ στήθος τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀκονίζει τὴν γλωσσάν του, ὀξυτέραν πάσης μαχαίρας, κακολογῶν τὸν πλησίον του, ἀμαυρῶν τὴν τιμὴν του, σπειρῶν διαβολὴν, καὶ ἐνίοτε, ἐνίοτε μόνον ἐγκωμιάζων τὴν πάσχουσαν ἀρετὴν χωρὶς νὰ τὴν συντρέχῃ. Ὁ πλούσιος ἀγωνιά ν' αὐξήσῃ τὸν ἀφθονον πλοῦτόν του, ὁ πτωχὸς ἀγωνιά νὰ μειώσῃ τὴν ἀφθονον πενίαν του· πνευσίᾳ ὁ ἐργάτης καλλιεργῶν τὴν γῆν, πνευσίᾳ καὶ ὁ συβαρίτης τρέχων ὀπισθεν ἀβροτέρας ζωῆς· ἐργάζεται ὑπὸ τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἥλιον ὁ μὲν ὅπως κερδίσῃ τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας, καὶ ἐργαζόμενος εὐλογεῖ τὸν Θεόν· βλασφημεῖ ἀγρίως ὁ ἄλλος διότι κατελήθη ὑπὸ κόρου ἐν μέσῳ τῆς κραιπάλης ἀηδίας δαπανῶν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο δι' οὐ διεφθείρε τὴν ἀθωότητα, ἐθεράπευσε τὰ πάθη καὶ τὸν ἐγωϊσμόν, ἀλλ' ἀπηξίωσε ν' ἀπομαζῆ τῆς πενομένης δυσυχίας τὸ δάκρυον, ἢ ν' ἀνακουφίσῃ τὸ βαθύ ἄλγος τραυματισθείσης καρδίας. . . Τὸ νήπιον κλαίει, τὸ παιδίον ἀτακτεῖ, ὁ νεανίας ποθεῖ, ὁ ἀνὴρ μοχθεῖ, ὁ γέρον πάσχει καὶ θεωρῶν τὸ παρελθόν στεναλεῖ ἰσως διότι δὲν ἔζησε καίτοι ζήσας, ἰσως διότι ἀπόλωσε πλεόν τὴν δύναμιν νὰ ζῆ, ν' ἀγαπᾷ, ν' ἀπολαμβάνῃ. Ὁ ληστὴς παραμονεύει εἰς τὸ ὄρος τὸν ἀνυποπτον ὁδοιπρόν, ὁ κακοῦργος παραφυλάσσει εἰς τὸ σκότος τῆς ὁδοῦ τὸν ἀμέριμον διαβάτην, ἡ συκοφαντία προβαλλεῖ τὴν ῥυπαρὰν καὶ πονηρὰν κεφαλὴν τῆς καρδοκοῦσα νὰ μολύνῃ τὴν ἀθωότητα, ὁ ἔρωσ, ὁ πόθος, ἡ ζηλοτυπία, τὸ συμφέρον, ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ὑποψία κοχλαζοῦσιν εἰς τὰ στήθη τοῦ θνητοῦ, καὶ διὰ μέσου τῆς ἀλληλοσυγκρούσεως τῶν παθῶν μόλις ἐπιφαίνεται λησμονηθεῖσά παυ ἡ ἀρετὴ. Ἴδου ταχεῖα σύνοψις τοῦ βίου καταρτιζο-

μένη ἀκαριαίως τὴν στιγμὴν καθ' ἣν διαβαίνει τις τὴν οὐδὸν τοῦ νεκροταφείου ὅπως θεωρήσῃ τοὺς τάφους καὶ μελετήσῃ τὸ μέγα, τὸ ἄλυτον αἰνίγμα τῆς ζωῆς.

Ἀντίθεσις παράδοξος! Ἐν μέσῳ τοῦ νεκροταφείου συνήτησα τὴν θαλλερωτέραν νεότητα, τὴν ἀκμαιοτέραν ζωὴν. Ἐφαναζόμεν τὸν νεκροθάπτην ἀντίτυπον τοῦ Χάρωνος, γέροντα ἰσχνόν, ὄσέωδη, ρυπαρόν, μὲ μακρὸν λευκὸν πώγωνα, κυρτόν, ἀλγούντα ἐκ ρευματισμῶν, δύστροπον, βλοσυρόν, ἀπαισίον. . . καὶ τὸν εὖρον νεώτατον, χαριέστατον, μὲ πυκνόν, μέλανα πώγωνα, συμπαθῆ, εὐχαριστημένον ἐκ τῆς ζωῆς. . . καὶ τοῦ ἐπαγγέλλματός του. . . «Τὸ βράδυ ἄμα τελείωσῃ τὴν ἐργασίαν του, (καὶ τί ἐργασία;) πηγαίνει εἰς τὴν γυναικοῦλα του, τὸ πρῶτ' ἄμα ὁ Θεὸς φέξῃ ἔρχεται ἰς τὴν δουλειά του». Ἐμεῖδιά ὁ νεκροθάπτης λέγων μοι ταῦτα καὶ ἔτριβε τὰς χεῖρας, δι' ὧν εἶχεν ἀνακινήσει τὸν σκελετὸν γυναικὸς ἐκταφείσης πρὸ δύο μόλις λεπτῶν. Ἴδου θέμα ἀξίον τῆς μελέτης καὶ τῶν σκέψεων τῶν φιλοσόφων. Παρετήρησα τὸν νεκροθάπτην καὶ ἐνῶ ἠτοιμαζόμεν νὰ καθήσω ἐπὶ τῆς πλακῆς τάφου τινὸς ὀπισθοδρομήσα ὡς ὀφειδῆκατος· πρὸ ἐμοῦ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τάφου, ἠγειρέτο μία πυραμὶς χαμηλὴ ἐν τῇ παραστάσει τῆς ὑπερτάτη ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς. Ἦτο τρόπαιον θλιβερόν ἐξ ἐκείνων ἅτινα ὁ θάνατος σκορπίζει ἀδιαλείπτως ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν βάσιν τῆς πυραμίδος ἀπετέλου τὰ ὀγκώδη τοῦ ἀνθρώπου ὅσῃ ὑπερέκειντο, ἀτάκτως ἐρριμμένα, τὰ λεπτότερα αἰ πλευραὶ ἢ σιαγῶν τὴν ὄλην δὲ πυραμίδα ἔστερε διὰ βωβῆς· ἀλλ' ἀπαισίας ἐκφράσεως τὸ ὑπομέλαν κρηνίον. Ἐγέλασεν ὁ νεκροθάπτης· οἱ ὀδόντες του δυνάμενοι νὰ ἀγορασθῶσιν ἀντὶ ἑκατομμυρίου ἀπὸ παραλυμένον τινὰ Κρεῖσον ἐστίλθον ὑπὸ τοὺς μέλκας μύστακας του, ὁ ὀφθαλμὸς του ἔχυσε λάμψιν οἰονεὶ θριαμβευτικὴν καὶ πλησιασάς με· «Νὰ τώρα τὴν ξέχωσα», εἶπεν. «Ἦτανε ἀπὸ τὸ Χέλι καὶ ἑκατὸν δέκα χρόνων οὗτ' ἕνα δόντι δὲν εἶχε». Καὶ τείνας ἀδιαφόρως τὴν χεῖρα ἀπέσπασε σκαιοῦς ἀπὸ τῆς πυραμίδος. τὴν σιαγόνα· εἰς τὴν πρόσφασιν τῆς χειρὸς ἐκινήθησαν τὰ ὀστέα, ἡ πυραμὶς ἐσαλεύθη, ἡ δὲ κεφαλὴ κλισάσα ἐστροβιλίσθη ἠχηρῶς ἐπὶ τῆς πλακῆς· «μὰ μωρ' οὔτε ἕνα δόντι» εἶπε, πλησιαζὼν με πάντοτε «ἑκατὸν δέκα χρόνων ἦτανε, τὴν ξέχωσα τὰ ἴγγνια τῆς». καὶ προσαρμύσας τὴν σιαγόνα ἐπὶ τοῦ κρηνίου ἀνεβίβαζε καὶ κατεβίβαζεν αὐτὴν ὡς τὰ παιδία ἅτινα παίζουσι μὲ τὰ νευρόσπαστα τὴν παραμανὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

Εἶπον εἰς τὸν νεκροθάπτην νὰ παύσῃ τὰς δοκιμὰς. . . Ἐκυφα πρὸς τὰ ὀστέα, παρετήρησα τὸ κρηνίον ἰδίως, τὴν περίξ

φύσιν, τους τάφους... ησθάνθη σκοτιζομένη την όρασίν μου. Ούτω λοιπόν θά κατανήσωμεν και ήμεis; Δέν είχαν άναγκήν να μάθω την άλλήθειάν ταύτην, και όμως ή εμπρακτος αυτής εμφάνισις με εξέπληξε, μ' έφοβισε σχεδόν. Ω! πόσον εύγλωττα απέβησαν δι' έμέ την στιγμήν εκείνην τὰ ύπομέλανα εκείνα όστα. Δτενίζων τό είδεγθές φύραμα, άνεμινησκόμενην του κόσμου και των παθών του και ήκτειρον τον άνθρωπον άρχόμενος άπ' έμού. Ίδού όποιον είνε τό τέλος του Τσαόρου και του μουζίκου, του Κραίσου και του λαζάρου, του Λεωνίδα και του Έφριλλου, του Σωκράτους και του Μελίτου, του Άχιλλέως και του Θεοσίτου! Ο ήλιος όστις έφώτισε τό μέτωπον της Πηνελόπης και της Σαπούς, ό ήλιος όστις ηύγασε τό μέτωπον του μεγάλου Αλεξάνδρου καταυγάσει ήδη και τό κρανίον τουτού. Ω! πώς θά κατανήσωμεν οι ταλαίπωροι. Και ή κόρη της μεθύσκει ήμας διά της χάριτος και της καλλονής της, ή κόρη μεθ' ής όρωμεν άχαλίνωτοι εις τον στρόβιλον της ζωής και του χορού ούτω θά κατανήση και αυτή;... Οι εύγλωττοι όφθαλμοί, ή πλουσία κόμη, ή άνεπφραστος του παρασηματος χάρις θά χαθώσιν όλα λοιπόν ίν' άπομείνη, ως σκληρά του παρελθόντος ειρωνεία, ό άπαίσιος σκελετός; Πώς να πιεσθή τις ότι ό σκελετός ό έκφοβίζων ήμας είνε ή κόρη ήτις μεξ ενέπνευσε δεξ έξής, ήτις έπλεξε δι' εύγενούς πυρός την ψυχήν μας, και εις την πρόσφυσιν της κόρης της όποιος ησθάνθημεν λυόμενα εξ ευδαιμονίας τὰ γόνατά μας; Αυτή είνε ή νέα ήν ως όπτασίαν εξέλαβόμεν πολλάκις και εις τό νήμα του βίου της όποιος έποθήσαμεν να συνδέσωμεν άλύτως τό ιδιόν μας;... Ο νεκροθάπτης έλαβεν εκ νέου εις χείρας του τό κρανίον και ένψ τό άνέπνευσε βιαίως, δύο, τρεις σταγόνες έπεσον βραδέως από του κοίλου. Έφρικίασα! έζητησα από την έξήγησιν, ζήτησα δέ ότι τὰ όστα είχαν πλυθή έπιμελώς πρό όλίγου δι' οίνου... τό υγρόν τουτό τό τέρπον και θερμαίνον ήμας ζώντας, μεξ ύπηρετεί λοιπόν και νεκρούς, και ένψ εν τη ζωή σκοτίζει διά της επίρροης του τό πνεύμα, εν μέσφ οζυθαίρει καθαίρει διά της χρήσεως του του την ύλην τό μοιρολόγιον έπακολουθεϊ ούτω τό εθυμον ζαμα, ό δε οίνος εμφανίζεται εις άμφοτέρα οίονει δεσμός συνάπτει την εύθυμίαν και την οδύνην.

Επ' τφ νεκροταφείω τούτω δέν έπιδεικνύεται ή ματαιότης των ζώντων... χείριν των νεκρών. Μαρτυρεται δέν ύπαρχουσιν εδώ, ούτε τάφοι επιβλητικοί. Απλούς σταυρούς μελας μετ' επιγραφής ενδεικνύει των χείρων ένθα άπετέθη ό νεκρός. Η έπίδειξις του πλούτου ούδέποτε συγκινεί, ένψ ή σεμνή πενία αύξάνει την βλαστήσασαν εκ της θείας της μελαγχολίας. Εάν ή εν τοis νεκροταφείοis ελάφυναι δέν έκολάζετο υπό της προλήψεως ότι άπαγορεύεται εξ αισθήματος τιμής προς τους νεκρούς και παραρηχίας προς τους ζώντας βεβαίως ή δύνατο να κρηθή ως ύβρις. Ο άνθρωπος δέν έπιζητά την ανισότητά, δ-

ταν δέ ή ανισότης πηγάζη εκ μόνου του χρυσίου άποβαίνει τότε, και άδρανούσα έτι, μάλλον καταθλιπτική. Η θεία της εγγείρας άποκαλυπτόμεθα πρό του τάφου άποκαρτερησάσης άρετης, άλλ' άντιπαρέρχόμεθα άδιαφόρως, προπετώς μάλιστα, πρό του τάφου του πλουσίου. Έν τη έρεύνη του βίου του άλλοιμονον εις την μνήμην του εάν δέν την προστατεύση ή ανάμνησις της εύποιας.

Αί πλείστα, πάσαι σχεδόν αι έν τοis σταυροis επιγραφαι συνετάχθησαν εις γλώσσαν άπλην, άνευ κόμπτου και ρηθών. Η σαφήνεια μιας τούτων έπροξένησέ μοι έντύπωσιν: «Μαρία Ιω. Π. . .», λέγει ή επιτάφιος επιγραφή, «δολοφονηθείσα υπό του άνδρός της τη 14 Ιανουαρίου 1884 έτών 30». Διαβολική έμπνευσις του γραφάντος μανθάνει έκαστος ότι ό Π. . . ύπηρεζε δολοφόνος, και ότι θυμά της θηριωδίας του έπαινεσεν αυτή του βίου του ή σύντροφος καταδικάσασα διά της αναμνήσεώς της τον δολοφόνον, τον διαπομπεύει και διά του τάφου της. Ίδού τι μωρία προς ήν όλίγοι θά μείνωσιν άναίσθητοι.

Ο νεκροθάπτης, όστις εν τούτω είχεν άπομακρυνθή, έπανηλθε πρός με και μετ' ήθους μάλλον περιχαρούς με ήρώτησεν εάν ήθελον να ιδω την «φαρμακωμένην». Η έρώτησις και ό χαρακτηρισμός μοι έπροξένησεν έντύπωσιν τουτό δέν διέφυγε παντελώς την οξυδέρκεαν του όδηγο μου σε τις συμπληρών την θλιβεράν αύτου φιλοφροσύνην και ξεναγίαν ήρξατο άφηγούμενος την ιστορίαν της «φαρμακωμένης». Είνε άπλη, βραχεία, αλλά συγκινητική. Κόρη 22 έτών ή Ελένη Μ. . . ήράσθη περιπαθώς νεανίου· αλλά της κόρης οι πόθοι συντριβήσαν πρό της αντίστασεως των συγγενών της. Τό πάθος ηύξανεν εν τούτοις και μετ' αύτου ή προς την κόρην άφοσίωσις του νέου έραστού. Έθρήνησεν ή δυστυχής, παρεκάλεσεν, έπεσε πρηλής, άλλ' οι οικείοι εκώφευσαν τέλος ή τραγική στιγμή είχαν έγγίσει· ήμεραν τινά ή Ελένη ένυλιέτο πελιδνή εις την κλίνην της σπαρακτικώς βάλλουσα φωνάς· οι συγγενείς έθρουβήθησαν, ένψ δε μεταπέμπατο εν τάχει ό ιατρός, ή Ελένη άπεβίωσεν εν μέσφ οζυθαίρει οδύνης· ή παρούσα εις του ίατρού, φθάσαντος άκαιρός, έχουσίαιμους μόνον προς πιστοποίησιν ότι ή κόρη απέθανε δηλητηριασθείσα.

Προσέθλον μετ' εύλόγου συγκινήσεως εις τον τάφον της δυστυχούς παρθένου. Επ' του μελανού εύλου άνέγνων. «Ελένη Μ. . . άποβίωσασα την 20 Μαρτίου 1884, έτών 22». Κατωτέρω, παρά την βάση του σταυρού, ήσαν γεγραμμένα δι' άκόμψων γραμμάτων τὰ εξής: «Αί Ημέραι μου όσι σιαία έκλήθησαν, Καγώ ως οι χόρτος εξηράνθη»· έτήρησα την αυτην του γραμμάτων όρθογραφίαν και στίχιν. Σίγξ ή γραμματική όπως ηελήση ή συγκινήσις, ήτις όπως έρμήνευθη δέν έχει ανάγκην συντάξεως και όρθογραφίας.

Ο νεκροθάπτης, όστις με όκτειρε πιθανώς βλεβάνει με λεπτολογούντα, άποστραφεί μοι λέγει μετ' άπαθείας:

— Έδώ τον έχομε και κείνον.
— Ποιον;
— Έκεινον για χάρι του όποιου φαρμακώθησιν ή Ελένη.

Παρεκάλεσα τον όδηγον μου να εξηγηθή σαφέστερον. «Υστερα από λίγαις μέραις, μοι είπεν, ό νέος που άγαπούσεν ή Ελένη έμαθε τό θάνατό της. Τό λοιπόν σκοτώθηκε κι' αυτός μη ύποφέροντας την στέρσις της. Τόν φέρανε εδώ και τον θάψανε χωρίς παππά, ούτε σταυρό. Αν θέλης πάμε να σου δείξω τον τάφο του».

Ηκολούθησα τον νεκροθάπτην. Βαδίζοντες διά μέσου τάφων και σταυρών έφθάσαμεν εις άπομακρυσμένον τι μέρος προς δύσας, ένθα τό μνήμα ακάθως δέν έδειξε μικρόν χωμάτινον όγκον ύπερκειμένον του έδάφους· ήτον ό τάφος του αυτόχειρος. Ούδεις σταυρός έφαινότο· εις τὰ χιαστί τεθέντα ξύλα του φερέτρου του είχον σημειωθή διά μολυβδοκοινύλου λέξεις τινές έκπληθείσαι υπό της βροχής και δυσανάγνωστοι· ήτο τό όνομά του σεσθεν και αυτό όπως και ή ζωή του, και ή ζωή της νέας, ύπερ ής έβυσε την ιδικήν του· «τόν έφεραν χωρίς παππά· μοι επανέλαβεν ό νεκροθάπτης κύπταν μελαγχολικώς ήδη πρός τό μνήμα· ακάθως δέν ήρθε να τον ιδή» και άλλως πλήρης εγκρατείαις έφαινότο περί τό μνήμα του νεκρού. Στερηθείς της έλπίδος όταν είη, στερηθείς της ζωής διότι έστέρηθη της έλπίδος, έστέρηθη και του σταυρού καθ' έν τρόπον άπέθανε... Εάν τουλάχιστον έθάρπτετο πλησίον του τάφου της κόρης! άλλ' ούδε τουτό έπετρέπη διά τον αυτόχειρα. Τό αυτό αίσθημα έπλεξεν άμφοτέρους και ό αυτός θάνατος έπεσφράγισεν άμφοτέρων τό είμαρμένον τέλος. Κεχωρισμένοι εν τφ βίω έχωρισθήσαν και θανόντες!

Η θεωρία του τάφου του αυτόχειρος και ή σκληρότης των ανθρώπων έπέτεινον μελαγχολίαν φυσικήν άλλως εν μέσφ των νεκρών. Από τους πενήμιους λογισμούς μ' άέσπασεν ή φωνή του νεκροθάπτου λυσάντος αίφνης διά λόγου και χειρονομίας την οιωπήν «Να κ' εκείνη που πέθανε άπ' τον μπουσο»· ή φωνή του νεκροθάπτου ήχησε παρατόνως εν μέσφ των συλλογισμών μου· άλλ' αυτός χωρίς ν' αναμείνη ουδέμίαν ήκ' έμερους μου έρώτησιν ή παρότρυνσιν ήρξατο προχωρών προς τό μέρος ένθα έκείτο έτερος τάφος, κινών δε βραδέως τους πόδας έκινεί ταχύτερον την γλώσσαν· «μάλιστα πέθανε άπ' τό μπουστό και τί; δέν πεθαίνει κανείς άπ' τό σφιζε σφιζε· όρίστε με να κανουν ωρατό σώμα... από βραδύς χροεύαμε μαζί μ' αυτή την κακομαία στο σπτή της· έξαρνα βάνει μια φωνή, τρέχουνε όλοι και τί να ιδούνε· ήτανε πεθαμένη· πέθανε άπ' τό μπουστό». Είχε τελείωσει ό νεκροθάπτης δε φθάσαμεν εις τό μνήμα· ήτο άπλούστατον και άνευ μαρμαρου τινός· όλίγα άνθη και χλόη έρπιστική έφαινότο παρά τον σταυρόν του τάφου της. Μετ' εύλαβείας άπέσυρον τό πράσινον φύλλωμα και ανέγνων επί του σταυρού· «Ανήταν S.T. . . γεννηθείσα την 2 Νοεμβρίου 1866, άποθανούσα την 12

Φεβρουαρίου 1884». Αμέσως κατωτέρω είχον γραφή τὰ εξής: «Αχνα κι' άχνα ήσαν τὰ χείλη της κ' ήτανε σαν τό ρόδο Κι' έφύλησα τόσας φοραις να δροσουθή ή καρδια μου. Τὰ μάτια της έλαμπον για πάντα σφαιλοθήσαν έκίνα που βλέπανε τη μάνα της. Ητανε ή χαρά μου τόρα ή μαύρη της καρδια αυτής της δόλιας κόρης στο μαύρο χωμα».

ή τεθλιμένη μητέρα».

Ετήρησα και ένταυθα εξ εύλαβείας την όρθογραφίαν, την σύνταξιν, και την άτέλειαν του πρωτοτύπου. Αμφιβάλω εάν τό καλλιτεχνικώτατον των επιτυμβίων θά ίσχυε να συγκινήση πλείότερον των γραμμάτων εκείνων δι' όν ήρμήνευθη άδιάστως τό μητρικόν άλγος. Κατά μέσον του σταυρού είχε τεθη ή φωτογραφία της κόρης νεκράς· αι λαμπάδες έφαινοντο καίουσαι, άνθινος λευκός στέφανος περιέβαλε την κεφαλήν της, ή δε κόμη της έπιπετε μακρά επί του προσκεφαλαίου· άπωτέρω έφαινότο σκοτεινόν τι, βλοσυρόν, άπαίσιον άντικειμένον· ένψα έξετάζων περισσύτερον ήτον ή μητηρ της σταθείσα εκεί και φωτογραφηθείσα μετά της θυγατρός της... Θά έφοβείτο ίσως ή δυστυχής να την άφήση μόνην... Ητένισα τον νεκροθάπτην.

— Κ' έχόρευσε; μαζή με την κόρην αύτην τφ είπον δεικνύον την εικόνα της.
— Από βραδύς μάλιστα.

Η άπαθεία του με κατέπληξεν. Ανήλθον επί των βαθμιδών της όστεοθήκης και έκείθεν, ως από σκοπίαις, έθεώρησα τό δάσος των χαμηλών και μελανών σταυρών προβαλόντων πανθίμως από των κόλπων της γής... Έκαστος τούτων έσημείου και μίαν σεσθείσαν ζωήν. Κατ' άραιάς άποστάσεις ή λευκή πλάξ τάφου κτιστάυ δέκοπε τό μαύρον έκείνο επίπεδον ήτον ίστίον λευκόν εν μέσφ θαλάσσης μελανής έφ' ής άπαλήθη τό πνεύμα του θανάτου. Εις των τάφων μοι έπροξένησεν έντύπωσιν προσήλωσα προς τό λευκόν μαρμαρον τους όφθαλμούς διατρέχων αυτό διά του βλέμματος. «Κι' αυτή έφαρμακώθη από έρωτα», άνέκραξεν ό νεκροθάπτης μαντεύσας· «ό τάφος της ήτο καλύτερος· είχε και άγγελον από πάνω, είχε κι' ωραία λουλούδια, γλαστραις και μαρμαρα, αλλά τάσπασαν». Τοιαύτη ιεροσυλία έκίνησε την έκπληξίν μου· έβάδισα προς την λευκήν έκείνην όασιν εν μέσφ της ζοφεράς του κοιμητηρίου έρημίας· ό τάφος έκρυσπεν άλλως τό σώμα παρθένου νεαρωτάτης, της Μαρίας Δ. Π. . . Ο όδηγός μου όστις γνωρίζει, φαίνεται, την ιστορίαν πάντων των τάφων των ταφέντων και των ταφείων μοι είπεν ότι τό μνήμα τουτό έγένετο στάδιον άγρίας και βεβήλου πράξεως. Η κόρη τακείσα εξ αισθήματος τρυφερού απέθανε μάρτυς του έρωτος· όλίγαις ήμέραις άρ' ότου ή σταργή των οικείων ήγειρε σεμνόν και κομψόν μνήμα εις την άτύχη παρθένου κακοήθεις γυναικας· εισελθούσαι έντός του νεκροταφείου ήρξαντο συντριβούσαι τὰ άγαλακτιάδια, θραύουσαι τας ανθοδόχους και πατούσαι τὰ άνθη· προσέτρειν εν τάχει ό φύλαξ,

Φεβρουαρίου 1884». Αμέσως κατωτέρω είχον γραφή τὰ εξής: «Αχνα κι' άχνα ήσαν τὰ χείλη της κ' ήτανε σαν τό ρόδο Κι' έφύλησα τόσας φοραις να δροσουθή ή καρδια μου. Τὰ μάτια της έλαμπον για πάντα σφαιλοθήσαν έκίνα που βλέπανε τη μάνα της. Ητανε ή χαρά μου τόρα ή μαύρη της καρδια αυτής της δόλιας κόρης στο μαύρο χωμα».

ή τεθλιμένη μητέρα».

Ετήρησα και ένταυθα εξ εύλαβείας την όρθογραφίαν, την σύνταξιν, και την άτέλειαν του πρωτοτύπου. Αμφιβάλω εάν τό καλλιτεχνικώτατον των επιτυμβίων θά ίσχυε να συγκινήση πλείότερον των γραμμάτων εκείνων δι' όν ήρμήνευθη άδιάστως τό μητρικόν άλγος. Κατά μέσον του σταυρού είχε τεθη ή φωτογραφία της κόρης νεκράς· αι λαμπάδες έφαινοντο καίουσαι, άνθινος λευκός στέφανος περιέβαλε την κεφαλήν της, ή δε κόμη της έπιπετε μακρά επί του προσκεφαλαίου· άπωτέρω έφαινότο σκοτεινόν τι, βλοσυρόν, άπαίσιον άντικειμένον· ένψα έξετάζων περισσύτερον ήτον ή μητηρ της σταθείσα εκεί και φωτογραφηθείσα μετά της θυγατρός της... Θά έφοβείτο ίσως ή δυστυχής να την άφήση μόνην... Ητένισα τον νεκροθάπτην.

— Κ' έχόρευσε; μαζή με την κόρην αύτην τφ είπον δεικνύον την εικόνα της.
— Από βραδύς μάλιστα.

Η άπαθεία του με κατέπληξεν. Ανήλθον επί των βαθμιδών της όστεοθήκης και έκείθεν, ως από σκοπίαις, έθεώρησα τό δάσος των χαμηλών και μελανών σταυρών προβαλόντων πανθίμως από των κόλπων της γής... Έκαστος τούτων έσημείου και μίαν σεσθείσαν ζωήν. Κατ' άραιάς άποστάσεις ή λευκή πλάξ τάφου κτιστάυ δέκοπε τό μαύρον έκείνο επίπεδον ήτον ίστίον λευκόν εν μέσφ θαλάσσης μελανής έφ' ής άπαλήθη τό πνεύμα του θανάτου. Εις των τάφων μοι έπροξένησεν έντύπωσιν προσήλωσα προς τό λευκόν μαρμαρον τους όφθαλμούς διατρέχων αυτό διά του βλέμματος. «Κι' αυτή έφαρμακώθη από έρωτα», άνέκραξεν ό νεκροθάπτης μαντεύσας· «ό τάφος της ήτο καλύτερος· είχε και άγγελον από πάνω, είχε κι' ωραία λουλούδια, γλαστραις και μαρμαρα, αλλά τάσπασαν». Τοιαύτη ιεροσυλία έκίνησε την έκπληξίν μου· έβάδισα προς την λευκήν έκείνην όασιν εν μέσφ της ζοφεράς του κοιμητηρίου έρημίας· ό τάφος έκρυσπεν άλλως τό σώμα παρθένου νεαρωτάτης, της Μαρίας Δ. Π. . . Ο όδηγός μου όστις γνωρίζει, φαίνεται, την ιστορίαν πάντων των τάφων των ταφέντων και των ταφείων μοι είπεν ότι τό μνήμα τουτό έγένετο στάδιον άγρίας και βεβήλου πράξεως. Η κόρη τακείσα εξ αισθήματος τρυφερού απέθανε μάρτυς του έρωτος· όλίγαις ήμέραις άρ' ότου ή σταργή των οικείων ήγειρε σεμνόν και κομψόν μνήμα εις την άτύχη παρθένου κακοήθεις γυναικας· εισελθούσαι έντός του νεκροταφείου ήρξαντο συντριβούσαι τὰ άγαλακτιάδια, θραύουσαι τας ανθοδόχους και πατούσαι τὰ άνθη· προσέτρειν εν τάχει ό φύλαξ,

Φεβρουαρίου 1884». Αμέσως κατωτέρω είχον γραφή τὰ εξής: «Αχνα κι' άχνα ήσαν τὰ χείλη της κ' ήτανε σαν τό ρόδο Κι' έφύλησα τόσας φοραις να δροσουθή ή καρδια μου. Τὰ μάτια της έλαμπον για πάντα σφαιλοθήσαν έκίνα που βλέπανε τη μάνα της. Ητανε ή χαρά μου τόρα ή μαύρη της καρδια αυτής της δόλιας κόρης στο μαύρο χωμα».

ή τεθλιμένη μητέρα».

Ετήρησα και ένταυθα εξ εύλαβείας την όρθογραφίαν, την σύνταξιν, και την άτέλειαν του πρωτοτύπου. Αμφιβάλω εάν τό καλλιτεχνικώτατον των επιτυμβίων θά ίσχυε να συγκινήση πλείότερον των γραμμάτων εκείνων δι' όν ήρμήνευθη άδιάστως τό μητρικόν άλγος. Κατά μέσον του σταυρού είχε τεθη ή φωτογραφία της κόρης νεκράς· αι λαμπάδες έφαινοντο καίουσαι, άνθινος λευκός στέφανος περιέβαλε την κεφαλήν της, ή δε κόμη της έπιπετε μακρά επί του προσκεφαλαίου· άπωτέρω έφαινότο σκοτεινόν τι, βλοσυρόν, άπαίσιον άντικειμένον· ένψα έξετάζων περισσύτερον ήτον ή μητηρ της σταθείσα εκεί και φωτογραφηθείσα μετά της θυγατρός της... Θά έφοβείτο ίσως ή δυστυχής να την άφήση μόνην... Ητένισα τον νεκροθάπτην.

— Κ' έχόρευσε; μαζή με την κόρην αύτην τφ είπον δεικνύον την εικόνα της.
— Από βραδύς μάλιστα.

Η άπαθεία του με κατέπληξεν. Ανήλθον επί των βαθμιδών της όστεοθήκης και έκείθεν, ως από σκοπίαις, έθεώρησα τό δάσος των χαμηλών και μελανών σταυρών προβαλόντων πανθίμως από των κόλπων της γής... Έκαστος τούτων έσημείου και μίαν σεσθείσαν ζωήν. Κατ' άραιάς άποστάσεις ή λευκή πλάξ τάφου κτιστάυ δέκοπε τό μαύρον έκείνο επίπεδον ήτον ίστίον λευκόν εν μέσφ θαλάσσης μελανής έφ' ής άπαλήθη τό πνεύμα του θανάτου. Εις των τάφων μοι έπροξένησεν έντύπωσιν προσήλωσα προς τό λευκόν μαρμαρον τους όφθαλμούς διατρέχων αυτό διά του βλέμματος. «Κι' αυτή έφαρμακώθη από έρωτα», άνέκραξεν ό νεκροθάπτης μαντεύσας· «ό τάφος της ήτο καλύτερος· είχε και άγγελον από πάνω, είχε κι' ωραία λουλούδια, γλαστραις και μαρμαρα, αλλά τάσπασαν». Τοιαύτη ιεροσυλία έκίνησε την έκπληξίν μου· έβάδισα προς την λευκήν έκείνην όασιν εν μέσφ της ζοφεράς του κοιμητηρίου έρημίας· ό τάφος έκρυσπεν άλλως τό σώμα παρθένου νεαρωτάτης, της Μαρίας Δ. Π. . . Ο όδηγός μου όστις γνωρίζει, φαίνεται, την ιστορίαν πάντων των τάφων των ταφέντων και των ταφείων μοι είπεν ότι τό μνήμα τουτό έγένετο στάδιον άγρίας και βεβήλου πράξεως. Η κόρη τακείσα εξ αισθήματος τρυφερού απέθανε μάρτυς του έρωτος· όλίγαις ήμέραις άρ' ότου ή σταργή των οικείων ήγειρε σεμνόν και κομψόν μνήμα εις την άτύχη παρθένου κακοήθεις γυναικας· εισελθούσαι έντός του νεκροταφείου ήρξαντο συντριβούσαι τὰ άγαλακτιάδια, θραύουσαι τας ανθοδόχους και πατούσαι τὰ άνθη· προσέτρειν εν τάχει ό φύλαξ,

καταδικάουσι τὰ πτανά όπως άποκτήσωσι τὰ ωραία και πολύχρσα πτερά των, φρονέουσι τον λείοντα όπως περιβληθώσι την λεοντήν του.

Η καθαρότης και σπιλινότης του χρυσού, προσβάλλουσα αύτων την όρασιν έζειγείρει τον θαυμασμόν των επί τφ λαμπρφ χρώματί του. Η λάμψις του άδάμαντος και τὰ χρώματα τὰ ζωηρά άλλων λίθων σαγηνεύουσιν αυτούς, διερεθίζουσι τους πόθους των, και διά της άποκτήσεως αύτων φρονούσιν ότι γίνονται πλείτερον άνθρωποι παρ' όσον έγεννήθησαν. Φθινούντες την ποικιλόχρουν χρυσαλλίδα, κατάστικτα ποιούσι τὰ έαυτών σώματα, όπως υπερτερήσωσιν αύτης κατά την ωραιότητα.

Παραβάλατε τον τελειότερον άνθρωπον, τον θεωρούντα τό σώμα γής πλάσμα, και την διάνοιαν πνοήν του μεγάλου δημιουργού, και θέλετε ιδει, ότι πλείτερον ούτος πλησιάζει τφ άνωτάτω Όντι, παρά ό άγριος τφ τελειότερω τούτω κνήρωφω.

Όσον έν έθνος είνε πνευματικώτερον, τοσουτον τὰ σωματικά κοσμήματα όλιγώτερα. Οι Πέρσαι περίχρσοι έπολέμου κατά των άλλων Έλλήνων. Λαμπυρίζοντα σώματα προς φωτοβόλα πνεύματα. Έν γένει αι κοινωνίαι, μη δυνηθείσαι εισέτι να ένοήσωσι την διακρίσιν της ζωής, ήτις είνε φυσικόν φαινόμενον της ύλης, εξ ής συνίσταται τό δεικνύον ταύτην σώμα, και του πνεύματος, όπερ είνε έλάχιστόν τι της ούσίας του δημιουργού, θά ειρίσκωνται επί πολύ εισέτι εν πολέμω, όστις θά διεξάγεται, μέχρις ου τό πνεύμα εξευγενισή την ύλην.

Υπό τους όρους ύφ' ους σημερον ζώμεν θά έλυώμεθα επί πολύν εισέτι χρόνον, υπό των εξωτερικών καλλονών και υλικών κοσμημάτων. Ολίγοι μεταξ των ανθρώπων άνεφάνησαν, οίονει διάττοντες άστρες, θεωρήσαντες τό σώμα ως μέσον, όπως δείξη δι' αύτου τό πνεύμα την ισχύν του, τό πνεύμα, όπερ είνε ή μόνη γέφυρα, όπως έπανακτήρη ό άνθρωπος ό επίγειος, τον άπολασθέντα παραδείσου.

Τὰ ποικίλα και θαυμάσια της φύσεως προϊόντα, άτινα ό υλικός άνθρωπος διά των της ζωής όφθαλμών, έξωτερικώς γνωρίζας έθαύμασεν, ό πνευματικός άνθρωπος, διά των όφθαλμών του πνεύματος, εξήτησε να εξετάση, όπως μάθη την άρχήν των, τό μυστήριον τό μέγα, όπερ έπίσης καλύπτει και την καταγωγήν αύτου. Αν εισέτι δέν έφθασε, προχωρεί όμως μετά γενναϊότητας και ίσως ποτε κατορθώση να διαρρήξη τό διάφραγμα, όπερ χωρίζει την γέννησίν του από της ύπαρξεως του, αν ό δημιουργός δέν καταρρίψη αυτον από του παραδείσου εις την γην· όπως τιμωρήση την αυθάδειαν ήν έσχε του να ζητήση, να γνωρίση τον πλάστην του. Τὰ όσα ό άνθρωπος έγνωρίσεν εν τφ κόσμω περί των προϊόντων του πλανήτη, έφ' ου προσωρινώς ένδιατρίβει, είνε πολλά και ποικίλα, τό δε θέμα περί ου θά όμιλήσωμεν σημερον είνε μέρος τι μικρόν, περιλαμβάνει όμως άντικείμενα,

ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΛΙΘΩΝ

Καθόν ό άνθρωπος τελειοποιείται, τό δε πνεύμα έπικρατεί του σώματος, τοσουτον άπομακρύνεται των σωματικών καλλονών· ή αντίληψις του ισχυροποιουμένη υπό διαυγεστέρας διανοίας, διακρίνει τό μάλλον υπέρχον.

Οι ήμιαγριοι θεωρούσιν έαυτούς μικρότερους των ύψηλών φοινίκων, δυσμορφότερους των παραδεισίων πτηνών· ποθούν να γίνωσι πλείτερόν τι παρ' ό, τι εισί,

ΣΥΡΙΑΩΝ Κ. ΠΑΓΑΝΑΗΖ.

[Έκείνα το γ' μέρος]

ατίνα άείποτε προσείλκυσαν την άδύνατον και κύφον άνθρωπότητα, και άπη-όχλησεν αυτήν, ώσει ήδύνατο έχουσα επί της κεφαλής αυτής ένα άδάμαντα να κα-τάσταθ ή εύτυχέστερα, ή έχουσα υπό την κεφαλήν αυτής πλάκα μαρμάρου.

Και έν τούτοις ούτε οι άδάμαντες, ούτε οι σάπφειροι κατέστησαν τους προγόνους ήμων περιφανείς, αλλά τά του πεντελι-κού μάρμαρα, καθότι διά της σμίλης αυ-τών εγνώρισαν να άπεικονίσωσιν επ' αυ-τών τή άθάνατον πνεύμα της μεγαλοου-ρου έποχής των, και να δώσωσιν εις τον άπλόον λίθον τόσην ζωήν, τόσην αξίαν, τόσην λάμψιν, ώστε όλοι οι άδάμαντες της ύψηλιου, επ' ενός όβελίσκου συγκεν-τρούμενοι, σβέννυνται πρό ενός συντριμ-μάτος των άριστοεργημάτων εκείνων.

Αρχόμενοι ήδη της εξέτασεως των διαφόρων πολυτίμων λίθων, δίδομεν την προτίμησιν τω άδάμαντι, τω λέοντι των λίθων.

Ο άδάμας

συνίσταται εκ καθαρού άνθρακος, κεκρυ-σταλλωμένου.

Ο άνθραξ παρουσιάζεται έν τη φύσει υπό δύο μορφάς: ώς άμορφος και κρυστα-λλωμένος.

Ως άμορφος είνε γνωστός τοίς πάσι: προέρχεται εκ της έν περιωρισμένω χώρω καύσεως οργανικών σωμάτων.

Ως κεκρυσταλλωμένος παρουσιάζεται υπό δύο σχήματα.

Κατά μέν τή πρώτον ονομάζεται γρα-φίτης, αναγόμενος τω βασιεζαγώνω κρυσ-ταλλικώ συστήματι, κατά δέ τή δεύτερον ονομάζεται, άδάμας κρυσταλλούμενος κατά τή κυβικών κρυσταλλικών σύστημα.

Ο άδάμας, όστις τοσοῦτον προσελκύει την προσοχήν των ανθρώπων, και τοσοῦ-τους διεγείρει παλμούς έν ταίς καρδίαις των φιλαρέσκων γυναικών, ούτινος ή λάμ-ψις πολλάκις στιγματίζει παρθενικόν μέ-τωπον, όστις, ώς βασιλεύς των πολυτίμων λίθων, κομει και τά των βασιλέων στέμ-ματα, ο άδάμας λέγω οὐδέν άλλο είνε ή άπλοῦς άνθραξ τού μαγειρείου, ούτινος τήν έπαφήν τοσοῦτον άπεχθάνονται αί ύ-πηρέτριαι, και μένον τούτου κατά τούτο διαφέρει, ότι τή άτομά του, τοσοῦτον καλώς εγνώρισαν να τοποθετηθώσιν, ώστε εκ της πρός άλληλα θέσεως ήν κατέλα-βον, δύναται να παράγωσι τή λάμπρά φαινόμενα της διαθλάσεως τού φωτός, ένά συναμα τοσοῦτον καλώς συνεδέθησαν μετάξι των, ώστε καθήρτισαν όσωμα σκληρο-τάτου, άκαταδάμαστον, καθ' οῦ μόνον αυτός ο ίδιος δύναται να παλαίση.

Είνε πλέον ή τρίς σκληρότερος τού μαρμάρου και μετά τον κεκρυσταλλωμέ-νον βόριον, τή σκληρότερον των σωμάτων. Χαράσσει τήν σκληράν ύαλον και υπό τι-νας όρους τέμνει αυτήν.

Αί έδραι των κρυστάλλων αυτού, πα-ρουσιάζουσι σχήμα κυρτόν. Τήν τοιαύτην ιδιότητα τού άδάμαντος χρησιμοποιούσι διά τήν τομήν της ύελου: καθότι αί υπό τήν καμπύλαν έδρων σχηματίζόμεναι κό-ψαι (διεδροί γωνίαι) εφάπτονται τή ύελω

καθ' έν μόνον σημειον, τούθ' όπερ οῦ μόνον χαράσσει αυτήν επιπολαιώς, άλλ' εις άμετόν βάθος χωρίζει απ' άλλήλων τή μοριά της ούτως ώστε, άπλως διά των χειρών άποχωρίζει τις τήν χαραχθείσαν πλάκα.

Ο Πλίνιος, όμιλών περι άδάμαντων λέγει, ότι εκ των έξ γνωστών ειδών, οι άραβικοί και ένδοκοί οι σκληρότεροι είσι: με-ταξυ της σφύρας και τού άκμονος τιθέμε-νοι, διαρρήγνυσιν ταῦτα: έν όμως βα-φώσι διά νωπού και θερμού αίματος τρά-γου, αϊρεται τή κακόν τούτο: ο δέ Άλβέρ-τος Μάγνος, αναφέρει ότι, ο τράγος έπρεπε να πη προηγουμένως οίνον και να φάγη μαϊνθάρ.

Μεταξύ των άδάμαντων θεωρουνται ση-μερον ως σκληρότεροι οι καλούμενοι δια-βολόλιθοι (Diabolsteene) των Ολλανδών.

Οι των ανατολικών ένδοκων σκληρότεροι είσι των βρασιλιανών. Ένεκεν της σκλη-ρότητος αυτού δέν δύναται να έπεξεργα-σθώσιν αυτόν δι' άλλου σώματος εκτός της ίδιας του κόνεως, όπως δώσωσιν αυτώ τας έδρας, δι' ών καθίσταται τόσον λαμ-πρός.

Τά κύρια σχήματα ύφ' ά παρουσιάζε-ται σημερον έν τω έμπορίω δύο είσι.

Τού πρώτου ή τομή τέινει πρός τήν ρομβοειδικήν θέσιν και ονομάζεται Ro-sette, τού δέ δευτέρου πρός τήν όκταεδρι-κήν και ονομάζεται Brillante.

Πριν ή ο Λουδοβίκος Βερβάν εκ Φλαν-δρίας, κατά τή 1456, άνακαλύψη, ότι ο άδάμας λαίνεται: διά τής ίδιας του κόνεως, λίαν άτελώς εγλύφοντο, μόνον των φυσικών έδρων των κρυστάλλων χρησιμοποιούμενων. Κατά τήν αρχαίαν έ-ποχήν οι άδάμαντες δέν ειχον τήν των σημερινών λάμπρητά: μέχρι της έπο-χής τού Βέρβαν, ή θαυμασία ιδιότης των, τού να διαθλάσι τοσοῦτον ισχυρώς τή φώς, δέν έδεικνυε τήν δύναμιν αυτής. Οι επί της χλαίνης Καρόλου τού μεγάλου άδάμαντες, δέν έλεάνθησαν πάντες και μένουσιν ειότι τοιοῦτοι, ώς έν τη φύσει κεκρυσταλλωμένοι εύρέθησαν. Η κατά τή 1456 άνακαλύψις τού Βέρβαν, έφερεν εις φώς κατά τή 1520 τή ρομβοειδικά σχή-ματα, τή καλούμενα Rosettes: οι τού τοι-ούτου σχήματος άδάμαντες τιθενται επί βάσεως τινος, ήν σχηματίζουσι τή άδα-μαντοκόλλητα κοσμήματα.

Πρώτος ο καρδινάλιος Μαζαρίνος, ο ο εύτυχέστερος τού καρδινάλιου Ρισχε-λιέ ώς πρός τήν κατάκτησιν της καρδίας της βασιλείσεως τού (Άννης της Αυστρια-κής), παρήγγειλε τήν κατασκευήν άδα-μάντων κατά τή όκταεδρικήν σχήμα, οῦς ώνόμασε Brillantes: έξαιτίας λάμπρη-τος τώντι οι τού σχήματος τούτου ά-δάμαντες, δέν τιθενται επί βάσεως, ώς οι Rosettes, αλλά á jour, ήτοι έλεύθεροι καθ' όλην αυτών τήν επιφάνειαν, κρατούν-ται μετώροι, ούτως ειπείν, επί τού κο-σμήματος, διαχόντες: πανταχού μικρών ήλιων διασκεδαμένον φώς. Η κατά τή σχήμα τούτο λειάνοις, είνε λίαν έπίπο-νος και πολυκόπος. Ως τελευταίον μέ-σον μεταχειρίζονται οι άδαμαντογλύπται,

χαλύβδινον σύρμα και άδαμαντόκονιν έλαίω μμειγμένην, όπως προηγουσιν τή έδρα τού άδάμαντος. Αλλ' αί έδραι, ως σημερον δίδουσι τω άδάμαντι, όπως καταστήσωσι καταφανή τήν λάμπρητά, γίνονται ά-μορφή σμικρύνσεως τού όγκου των: π. χ. ο τού στέμματος της Γαλλίας, εσμικρύνθη κατά τή 2/3 τού αρχικού του βάρους.

Ο άδάμας, ως ειπομεν, έχει τήν ιδιό-τητα να θλά τας άκτίνας παντός φωτει-νού σώματος, ιδιότητα εις ύψιστον βαθ-μόν άνεπτυγμένην. Επιτραπήτω να ση-μειώσωμεν ένταῦθα όλίγα τινά περι της διαθλάσεως τού φωτός. Όταν φωτεινή τις άκτις εισέλθη από της άτμοσφαιρας εις τή ύδωρ π.χ., ύπιστάται παρεκκλισί-νιν τινε τής αρχικής αυτής διευθύνσεως, ή-τοι θλάται: ή θλάσις αυτή είνε ισχυρότερα ή άσθενέστερα άναλόγως της φύσεως των σωμάτων, εις ά εισδύει ή φωτεινή αυτή ά-κτις. Επί της επιπέδου επιφανείας τού σώματος, πρέπει πάντοτε να φανταζώμεθα καθετον γραμμήν, ήτις, μετά της επ' αυ-τού (τού σώματος) προσπιπτούσης άκτι-νος (ως γραμμής θεωρουμένης) σχηματί-ζει γωνίαν τινε, καλούμενην γωνίαν προσ-πίπτσεως. Φαντασθώμεν τήν τε καθετον και τήν άκτινα εισδυσούσας εις τή ύδωρ: τότε άνωθεν μέν της επιφανείας αυτού ή γωνία μετρετ τον αριθμόν 4, κάτωθεν δέ της επιφανείας αυτού και έντός αυτού, ή σχηματιζόμενη εκ των άνω γραμμών (κα-θέτου και άκτινος) μετρετ τον αριθμόν 3, ήτοι ή γωνία εσμικρύνθη κατά τή 1/4, τούτο είνε ή θλάσις.

Εάν τή ύδωρ άντικαταστήσωμεν δι' ά-δάμαντος, τότε ή επί της επιφανείας της έδρας του σχηματιζόμενη γωνία προσ-πίπτσεως, ήν γνωρίζομεν, είνε 2 1/2 φορές λαμπριέτερα παρά τή έν τή μάζη αυτού σχηματιζομένην. Υποθέσωμεν ότι ως γω-νία προσπίπτσεως επί της επιφανείας της έδρας τού άδάμαντος, έχομεν τήν διά τή ύδωρ σημειωθεισαν ήτοι τον αριθμόν 4: τότε ή έν τή μάζη αυτού σχηματιζομένη δέν είνε ο αριθμός 3 (ως έν τω ύδατι) άλλ' ο αριθμός 1, 60. Επομένως ή θλάσις είνε ισχυροτάτη.

Αί έδραι τού άδάμαντος εκτός της με-γάλης λάμψεως, δεικνύουσι και θαυμασίον διασκεδασμόν τού φωτός, παρουσιάζουσαι τή χρώματα της ύιδος.

Υπόκειται δ' εις φωσφορίσιν (Phos-phoresceus), ής ένεκεν λάμπει έν τω σκό-τει, άν προηγουμένως εκτεθ ή εις φώς της ημέρας. Ο Bose κατά τή 1845, παρου-σίασε τή φαινόμενον τούτο πρό: τού πρίγ-κητες της Σαξωνίας. Άδάμαντες τινες διά της θερμότητος της χειρός δεικνύουσι φωσφορίσιν: αυτή ή εξαφανίζεται ή γί-νεται άσθενέστερα, όταν επ' αυτού προσ-πίπτωσι έρυθρά άκτινες φωτός (κοιναι ά-κτινες δι' έρυθράς ύελου διερχόμεναι).

Ο Άδάμας είνε άχρους, ως επί τή πο-λύ: έν τούτοις παρουσιάζεται κεχρωματι-σμένος ένίοτε, κατά διάφορα χρώματα: ήτοι λευκόν, σποδόχρουν κίτρινον, πράσι-νον, έρυθρόν, κυανόν και σπανίως μέλαν. Οι χρωματισμοί πληρώνονται: καλώς ό-ταν ώσι καθαροί. Τους μέλανας, ούτινες

αδάμαντος, παράγει επίσης χαλύβα ήτοι σιδηρόν έμπεριέχοντα άνθρακα, ως ο Gu-yton απέδειξε.

Εισέτι άλυτον μένει τή ζήτημα τού σχηματισμού τού άδάμαντος.

Επειτα τή τολή.

E. M. ΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
δρυκολόγος.

ΟΙ CHIMBRES ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Η Revue Critique της 25 Αγου-στου (σελ. 158-163) περιέχει μικράν δια-τριβήν υπό Paul Bataillard έπιγραφο-μένην Les Tsiganes appelés Chimbres en Grèce, d'après un voyageur fran-çais du XVe siècle.

Ο περι οῦ ο λόγος Γάλλος περιηγητής τού 15^{ου} αιώνος είνε ο Φίλιππος de Voi-sins ο μεταβάς εις Ιερουσόλυμα τω 1490, άφηγήθη δέ τή της περιηγήσεως ο εκ της ακολουθίας αυτού Ιω. de Belesia (βλ. τή αυτό περιόδιον της 17 Μαρτίου 1884). Εν σ. 22-23 της υπό Tamizey de Larroque γενομένης εκδόσεως τού ρηθέντος όδοιπο-ρικού φέρεται τή εξής χωρίον (όπερ με-ταφράζομεν). «Και από της ρηθείσεως πό-λεως Ραγούζης έπορεύθησαν εις Μεθώνην (Modon) τού Μωρέως (en la Morerie) και άφηκαν τήν Κέρκυρα έν τή άριστερ. Η δέ Μεθώνη και ή Κέρκυρα ύπόκεινται εις τήν αρχήν της Βενετίας και πλησιάζουσι πρός τήν χώραν των άπίστων. Κα-τοικοῦσι δέ τούς τόπους εκείνους πλείστοι άνθρωποι εκ των λεγομένων Chimbres, τούς όποιους ονομάζουσι Boysmes έν Γα-λλία και οι όποιοι είνε πτωχοί και δυσ-τυχείς».

Είς τούτο λοιπόν τή χωρίον έπαναφέ-ρων τον λόγον ο Bataillard ζητετ να μάθη τί λέξις είνε τή Chimbres. Έν-ταῦθα προφανώς πρόκειται περι των Ά-τσιγγάνων ή Γύφτων, άλλ' ο B. ούτε πα-ραφθορά είνε τή Chimbres εκ τού Cingani ή άλλης παρεμφερούς λέξεως δέ-χεται, ούτε άντιγραφικός κακή γραφή, ούτε τού περιηγητού παρενόησις. Υποθέτει δέ ότι θά προέρχεται ή λέξις εκ τοπικής τινος ονομασίας των Γύφτων οίαι εγγχώριοι ονομασίαί πλείσται ύπάρχουσι και έν Γαλ-λία και άς μάλιστα αναγράφει έν τή διατριβή του.

«Ο,τι δύναμαι κατά τή παρόν να ει-πω, λέγει έν τέλει, είνε ότι ούτε τή γνω-στά όνόματα, δι' ών έν Ελλάδα ονομά-ζονται οι Άτσιγγάνοι (και εις τή πρότε-ρον ύπ' έμού καταλεχθέντα πρέπει να προ-στεθώσι δύο τουλάχιστον άκόμη: Κατζι-βελος και Γύφτος) ούτε εκείνα, δι' ών οι έν τή Δυτική Ευρώπη Άτσιγγάνοι ονομά-ζουσι έαυτούς (Romà, Romanò chavè και ένίοτε Tchavè ή Chavè μόνον, Sin-ti, Kalè, Manouch κτλ.) μοι φαίνονται δυνάμενα να λύσωσι τή άίνιγμα. Η έρ-μηνεία της λέξεως ή τουλάχιστον ή βε-βαιώσις της ορθότητος αυτής, ύφ' έν φέ-ρεται τύπον έν τω παλαιώ εκείνω Όδοι-πορικώ είνε βεβαίως άκόμη ζήτημα, πολύ δέ φοβόμαι ότι δέν είνε δυνατόν άλλα-

κατά τήν καῦσιν αυτού πολλάκις ύ-πολείπεται σποδός μέχρι 2 0/0 έν αυτή παρατηρείται ένίοτε θραύσμα τή Χαλαζίου (Buarz); περιβαλλόμενον υπό άραχνοει-δούς μέλανος και φαιού δικτύου: τή τοι-ούτον έθεώρησαν, ο Erdmann και ο Mar-chand, ως ένδειξιν της παραγωγής τού άδάμαντος εξ οργανικών σωμάτων.

Όταν ο άδάμας τεθ ή τής όξειδιω-τικής φλογός, γίνεται άμαυρός διά συνε-χούς πυρακτώσεως μέλας και άδιαφανής, και δέ μεταβολαι αύται δεικνύουσι τήν από της κρυσταλλικής της τήν άμορφον κατάστασιν μεταβαίνον του.

Εάν καθ' έν έλευθέρω άτμοσφαιρά, με-ταβάλλεται εις όξυάνθρακ (ένίοσιν όξυ-γόνου και άνθρακος) άν όμως έν περιωρι-σμένω χώρω (άνω άτμοσφαιρικού άέρος) τότε λαμβάνει τήν μορφήν τού Γραφίτου, ήτοι εκ τού κυβικού συστήματος μεταβαί-νει εις τή βασειζάγωνον (έν φ κρυσταλλού-ται ο Γραφίτης).

Δι' ισχυράς ηλεκτρικής επιδράσεως, με-ταβάλλεται εις εξανθράκιμα (Caaks) εις ό,τι δηλαδή και ο λιθάνθραξ.

Ο σιδηρός ως χαλύβ, έμπεριέχει έν διαλύσει από 0,5 έως 2,25 0/0 άνθρακα: ούτως τεμάχον σιδηρού χωνομένου μετ'

χού να ζητηθ ή λύσις αυτού παρά μόνον έν Ελλάδα και ιδίως μεταξύ Κερκύρας και Μεθώνης, έν οίς μάλιστα τόποις έ-χουσι κατοικήσει Άτσιγγάνοι. Πάντως δέ έν τή έρευνή ταύτη δέν πρέπει να άμελη-θώσιν αί δημόδιες των χωρών εκείνων διαλέκτοι».

Ο γραφών τας γραμμάς ταύτας οῦδε-μίας ένθυμείται έν Κερκύρα τουλάχιστον ονομασίαν των Άτσιγγάνων όμοιάζουσαν πάς πρός τήν λέξιν, ήν αναφέρει ο τού 15^{ου} αιώνος περιηγητής, άλλά τή πρόβμα είνε και βεβαίως άκίον να περιέλθ εις γνώσιν των περι τή τοιαῦτα ασχολουμένων, ύφ' ών άς άναγνωσθ και όλόκληρος ή δια-τριβή τού Bataillard.

Σ. Κ. Σ.

TINES HAGON

κατά τον μέσον αιώνα έν Ελλάδα
Συγγραμ. 181 σελ. 219

Ο Θεοφύλακτος¹ και ο Θεοφάνης² ανα-φέρουσι μόνον χώραν Άλθωνίαν, οῦδέν λέ-γοντες περι Άλθωνών ο Κωνσταντίνος ο Πορφυρογέννητος αναφέρει μέν έν τή εκθέ-σει της βασιλείου τάξεως³ άρχοντα Άλ-θωνίας και καθολικόν Άλθωνίας, άλλ' οῦτε έν τή πρός τον υιόν Ρωμανόν οῦτε έν τή περι θεμάτων συγγραφή, ένθα ποιείται λόγον περι των λαών τού Καυ-κάσου, μνημονεύει Άλθωνών: είδομεν δέ, ότι και ο Προκόπιος αναφέρει Άλ-θωνίαν, άλλ' έν τή θέσει των Άλθωνών αναφέρει οικόοντα έθνη Ούννικα και Περ-σικά, πολλάκις δέ οι Βυζαντινοί συγγρα-φείς αναφέρουσι χώραν τινά καλούσι τω αρχαίω όνόματι μη λαμβάνοντες ύπ' όψιν τινες κατοικοῦσιν, όταν γίνεται λόγος περι αυτών, τούθ' όπερ και σημερον και πάν-τοτε συμβαίνει. Ο Μένανδρος επίσης αναφέρει Άλθωνίαν, άλλ' οῦχι και Άλθα-νούς: όστι επί Τιβεριού Καίσαρος (τῷ 576) οι των Ρωμαίων στρατηγοί εισβολήν εις Άλθωνίαν ποιήσαντες και όμήρους λα-βόντες: Σαβείρων (Ούννικόν έθνος) και άλλων έθνών, ήγον ές Βυζάντιον: άραιομέ-νους δέ έν Βυζαντίω τους πρόσβεις των ένδεδικώτων έαυτούς Αλαρών τε και Σα-βείρων ο Καίσαρ...⁴ Έν έτέρω δέ χω-ρίω ο Μένανδρος προκειμένου περι τού αυ-τού πράγματος και περι των αυτών λαών άντι Σαβείρων και Άλθωνών αναφέρει Σα-βείρους και Άλθωνούς α... ότι δη εισ-βαλόντες έν Άλθωνία μη άνέστησαν ά-παντας Σαβείρους τε και Άλθωνούς, άλλ' ότι όμήροις πεποϊθότες εξεχώρησαν κατε-γνωκότες τε εξ αυτής της πείρας τον Σα-βείρα... έλάσαντες έν Άλθωνία προσβείας ήγον τους Σαβείρους τε και Άλθαυούς⁵. Ένώ δέ τά άλλα περι τον Καύκασον έθνη μεγάλα τε και μικρά αναφαίνονται έν τή

1. III, 6, σελ. 126, εκδ. Βόννης.
2. Θεοφάνης ήτοιμένος των άργων κτλ. σελ. 556, εκδ. Βόννης.
3. II, 48, σελ. 688, εκδ. Βόννης.
4. Μένανδρος Πρωτότοπος έκλογαί κτλ. σελ. 317 εκδ. Βόννης.
5. Αδτόθι σελ. 388.

ιστορία καθ' ἑαυτὸν τὸν μέσον αἰῶνα διαφόρους σχέσεις μεταλλάσσοντα πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ Πέρσας, οἱ Ἀρμένιοι, Ἰ-βήρες, Λαῖοι κλπ. οἱ Ἄλβανοι δὲν ἀκούονται. Βεβαίως δὲν δύναμθα νὰ ὑποστηρίξωμεν ὡς βέβαιον, ὅτι οἱ Ἄλβανοι τοῦ Καυκάσου ἐξέλιπον ἐκεῖθεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 6 μ. Χ. αἰῶνος, ἀλλὰ δὲν δύναμθα καὶ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ Ἄλβανοι ἦσαν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, οἱ ἐπὶ Στραβῶνος, ὡς εἶδομεν αὐτοὺς ἀνωτέρω. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι οἱ Ἄλβανοι ἐμειώθησαν καὶ κατὰ μικρὸν ἐξέλιπον μετὰ ταῦτα. Ἀλλὰ πῶς συνέβη τοῦτο; Οἱ Οὐνοὶ ἐκδιώξαντες τοὺς διαφόρους λαοὺς ἀπὸ τῆς Κασπίας καὶ ἐντεύθεν, κατήκτισαν ἐπὶ τοῦ Καυκάσου καὶ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ ὡς καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου καὶ Ἰστροῦ, ἐξαναστατώνων ἐκεῖθεν τῶν Ἀλάνων κατὰ τὸ πλεῖστον, τῶν Βανδήλων, τῶν Οὐρουγούνδων, τῶν κυρίως Γότθων εἰσελθόντων εἰς τὸ Βυζαντ. κράτος, ἐκτὸς μέρους τινὸς τῶν Ὀστρογότθων, ὑποκυφάντων τοῖς Οὐνοῖς καὶ τῶν Τετραξίτων Γότθων, οἵτινες καὶ μετὰ ταῦτα ἔμειναν περὶ τὴν Μαιώτιν λίμνην, ἐνῶ οἱ Ὀστρογότθοι μεταλλάξαντες χώραν ἐν Δακίᾳ εἰς Παννονίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μοισίαν ἐγκατέστησαν τέλους ἐν Ἰταλίᾳ.

Οἱ συγγραφεῖς τῆς περιόδου ταύτης καὶ οἱ μετέπειτα καλοῦσι γενικῶς Σκύθας καὶ Σαρμάτας τοὺς Γότθους καὶ πάντας τοὺς διαφόρους βαρβάρους τοὺς πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστροῦ καὶ Εὐξείνου καὶ πέραν αὐτοῦ, ὅπως καὶ οἱ πρότερον ἐκάλεσαν Σκύθας ὡς οὐκ οἰκοντες ἐκεῖ λαοὺς, μάλιστα δὲ Σκύθας ἐθεώρουν λαὸν τινα πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀλβανίας¹, Σκύθαι δὲ καὶ Σαρμάται ἐγκατέστησαν πολλοὶ ἐν τῷ κράτει ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Οὐννων καὶ ἐντεύθεν. Σημειωτέον δὲ, ὅτι δὲν ἀναφέρονται πᾶσαι αἱ ἐν τῷ κράτει γενόμεναι ἐγκαταστάσεις τῶν διαφόρων βαρβάρων ὑπὸ τῶν ἱστορησάντων τὰ τῆς ἐποχῆς ταύτης συμβάντα τοῦ κράτους καὶ ἀποδείξεις εἶνε, ὅτι τὴν ἐπὶ Μαρκεσιανῶν ἐγκατάστασιν Σαρματῶν καὶ Οὐννων, τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Γότθου ἱστορικοῦ τοῦ 6 αἰῶνος Ἰορνάνδου, οὐδαμῶς ἀναφέρουσι. Πρὸς τοῦτοις σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι οὔτε ἅπαντες οἱ ἱστορησάντες τὰ τῆς περιόδου ταύτης σφάζονται οὔτε καὶ τῶν σφωζομένων τὰ ἔργα περιήλθον ἡμῖν πλήρη. Ἐκτὸς τούτων συνέβη σύγχυσις τῶν διαφόρων βαρβάρων παρὰ τοῖς συγγραφεῖσι. Ὁ Προκόπιος, ἐξέχων Βυζαντινὸς ἱστορικός, θεωρεῖ λαὸν Γοτθικὸν τοὺς Ἀλάνους², καὶ Ἀλάνους εἶδομεν ἐν τῷ κράτει, ὁ δὲ Μενάνδρος, ὡς ὀλίγον ἀνωτέρω εἶδομεν, συγγείει Ἀλάνους καὶ Ἀλβανούς. Ὁ στρατὸς τοῦ Ἀττίλα συνέκειτο ἐκ παντοδαπῶν βαρβάρων, οἵτινες ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῆς λείας δελεαζόμενοι καὶ ὑπὸ τῆς φιλοπολέμου φύσεως αὐτῶν ἀγόμενοι εὐκόλως καὶ προθύμως ἐκινούντο εἰς τοιαύτας στρατείας καὶ οὐδὲλως παραδοξόν, ἀλλὰ λίαν πιθανόν, ὅτι καὶ ἀρειμαῖνοι Ἄλβανοι συμπρηκτοῦθησαν αὐτῶν συμμέτοχοι τῶν ἀγώνων καὶ τῆς λείας.

1. Στράβων, ΙΑ', 5, 1.
2. Ἱστοριῶν τῆς Β' Τετραδῶς ἡ δ', σελ. 6.

Μαρτυρίαν ῥητὴν περὶ ἐγκαταστάσεως Ἀλβανῶν ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει δὲν ἔχομεν ἀλλὰ λαμβάνοντες ὑπὸψην ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἐκβλήθησαν τῆς χώρας αὐτῶν περιπλαυνάντο, καὶ βεβαίως ἐν τῇ ἀπεραντῷ Σαρματίᾳ, ὅτι Σκύθαι καὶ Σαρμάται ἐκαλοῦντο οἱ Γότθοι καὶ πάντες οἱ διάφοροι βαρβάροι καὶ ὅτι οἱ Γοτθικοὶ λαοὶ συνεχέοντο πρὸς τοὺς περὶ τὸν Καυκάσον λαοὺς, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Οὐννων καὶ ἐντεύθεν Σκύθαι καὶ Σαρμάται ἐγκατέστησαν πολλοὶ ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει καὶ ἰδίως ἐν Ἰλλυρίᾳ, ὅτι δὲν ἀναφέρονται πᾶσαι αἱ ἐν τῷ κράτει ἐγκαταστάσεις βαρβάρων, ὅτι δὲν σφάζονται οἱ ἱστορησάντες τὰ τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐδὲ ἅπαντα τὰ ἔργα τῶν σφωζομένων συγγραφῶν, ὅτι τὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀπὸ τοῦ 6 αἰῶνος γίνονται πολὺ ἀσθενέστερα καὶ πῶς καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν ἔκτοτε δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ, ὅτι εὐρίσκουμεν ἐν Ἰλλυρίᾳ καὶ Ἡπειρῷ Ἀλβανούς κατὰ πάντα ὁμοίους τῶν ἐν Καυκάσῳ, οἵτινες, ὡς ἀπεδείχθη ἀνωτέρω, δὲν εἶνε ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰλλυριῶν καὶ Ἡπειρωτῶν, ὅτι οἱ Τόσκοι φέρουσι τὸ ὄνομα λαοῦ οἰκούντος τὸ πάλαι πρὸς βορρᾶν τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Ἀλβανίας, περὶ τὴν Μαιώτιν λίμνην, ἐνθα ἔπειτα κατήκτισαν Ἀλανοὶ καὶ Οὐνοὶ, συμπερινομένον μετὰ λόγου, ὅτι Ἀλβανοὶ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν περὶ τὸν Καυκάσον λαοί, ὡς οἱ Τόσκοι, παρεσύρθησαν ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτάτου Οὐννικοῦ ρεύματος, οἵτινες περιπλαυνήθησαν εὐρον ἐπὶ τέλους χώραν ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει, ἐν Ἰλλυρίᾳ. Ἐν τούτοις καὶ ἄλλοι Σκυθοσαρματικοὶ λαοὶ, καὶ εἰδομεν, ὅτι τοιοῦτοι κατήκτισαν ἐν Ἰλλυρίᾳ, καὶ Γοτθικοὶ, ὡς θὰ ἴδωμεν ἀνωτέρω, συνεσύρθησαν μετ' αὐτῶν ἄλλα περὶ τοῦτου γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις, ἐνθα θὰ ἐξετασθῶν ἀκριβῶς τὰ ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν καὶ ἐντεύθεν. Διακοπτομεν δὲ ἐνταῦθα τὰ τῶν Ἀλβανῶν, ὅπως ἐξετάσωμεν τὰ τῶν Ἀθάρων καὶ Σλάβων, ἵνα οὕτω δυνήθωμεν ἔπειτα νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ἐνοήσωμεν κάλλιον τὰ τῶν βαρβάρων τοῦ Βυζαντ. κράτους.

Οἱ Ἀθάροι ἐκ τῆς Ἀσίας ἐξορμήσαντες μετὰ πολλὴν ὁδὸν ἀφικόμενοι τέλος εἰς τοὺς Ἀλάνους (τῷ 558) ἐδηήθησαν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν, ὅπως γνωρίσῃ καὶ συστήσῃ αὐτοὺς τοῖς Βυζαντινοῖς, ὅστις καὶ ὄντως ἐπραξέ τοῦτο πρὸς τὸν τότε στρατηγὸν τῆς Λαζικῆς Ἰουστίνον τὸν Γερμανόν. Τοῦ Ἰουστίνου δὲ ἀνεγκλήτος περὶ τοῦτου τῷ αυτοκράτει, ὁ Ἰουστινιανὸς διέταξε νὰ στείλωσι πρεσβεῖαν. Ἐλθὼν πρεσβευτὴς αὐτῶν ὁ Κανδῆλ εἶπε ἄραρεται τὸ μέγιστόν τε καὶ ἀκλιμιάτατον τῶν ἐθνῶν . . . καὶ ὡς οὐκ ἄλλως ἐνοῦστατοι εἶσιν οἱ τῷ Ῥωμαίων πολιτεῖᾳ ἢ δώροις ἐς τὰ μάλιστα τιμωσάτοισ καὶ χρήμασιν ἐτησίως καὶ γῆς εὐφορώτατης οἰκίσεσιν¹. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔστειλε πρὸς αὐτοὺς δῶρα καὶ Βαλεντίνον πρεσβεύσομενον. Οἱ Ἀθάροι τότε

1. Μενάνδρος, σελ. 282. Ἴδε καὶ Μαλάλαν β' 61, 18, σελ. 489, Θεοφάνης σελ. 359 καὶ ἄλλ.

ἐξεπολέμησαν Οὐτιγόρους, Ζάλους, Σαβείρους, ἔθνη Οὐννικά, πολέμια τῶν Βυζαντινῶν, ὑπέταξαν τοὺς Οὐγγυροὺς καὶ τοὺς Βουλγάρους καὶ μετὰ ταῦτα ἐκάωσαν καὶ ὑπεδούλωσαν τὴν Σλαβικὴν φυλὴν τῶν Ἀντῶν¹, οἵτινες εἶχον εἰσελθὴν τῷ 528 εἰς τὸ κράτος πρὸς ληλασίαν, ἀλλὰ ἠττηθέντες ὑπὸ τοῦ στρατηγῶ τῆς Θράκης Γερμανοῦ ἐφρονεῦθησαν ἅπαντες σχεδὸν κατὰ τὸν Προκόπιον². Ἡ φυλὴ δὲ αὕτη καταστραφείσα μετὰ ταῦτα δὲν φαίνεται ἀπὸ τοῦ 602³. Τῷ 562 οἱ Ἀθάροι διὰ νέας πρεσβεῖας ἐζήτησαν πάλιν χώραν πρὸς οὐρανὸν ὅτε προσφερθείσας αὐτοῖς τῆς Παννονίας δὲν ἐδέχθησαν. Ὅταν δὲ ἐπανήρχοντο οἱ πρεσβεῖαι αὐτῶν μετὰ τῶν ὄπλων, ἅτινα εἶχον ἀγοράσῃ διὰ τῶν δοθέντων αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ χρημάτων, οἱ Βυζαντινοὶ ἀπήρσαν αὐτοὺς ταῦτα μυστικῶς ἐντολῇ τοῦ αυτοκράτορος πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἰουστίνον. Ἐκ τούτου ἐξωργισθὴν κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ὁ λαὸς οὗτος ὦν καὶ πρότερον δυσπρεπημένος διότι δὲν ἐξεπληρώθησαν ἅπασαι αἱ αἰτήσεις αὐτοῦ⁴. Τῷ 565 οἱ Ἀθάροι ποιοῦνται σπονδὰς τῷ βασιλεῖ τῶν Φράγγων Σιγισμύρῳ, τῷ δὲ 566, ἐπὶ Ἰουστίνου Β' (565 - 578), ἔρχονται πρεσβεῖαι αὐτῶν εἰς Βυζάντιον ληψόμενοι τὰ συνθήματα, ἀπερ ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐδίδεν αὐτοῖς⁵ καὶ ζητοῦντες αὐξήσειν τῆς εἰσφορᾶς, ὅπερ ἀπέκρουσεν ὑπερηφάνως ὁ αυτοκράτωρ. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθάροι ἐχώρησαν εἰς τὴν χώραν τῶν Φράγγων, οὗς ἐνίκησαν, ὑπέταξαν τὴν Βοημίαν καὶ Μοραβίαν, κατέβαλαν μετὰ τῶν ἐπικαλεσθέντων τὴν συμμαχίαν αὐτῶν Λογγοβάδων τοὺς Γεπίδας, κατέλαβον τὴν Δακίαν καὶ Παννονίαν καὶ ἐπολιορκήσαν τὸ ἰσχυρὸν φρούριον τῆς Παννονίας Σίρμιον, ὅπερ τῇ συναινέσει τῶν Γεπίδων κατείχον οἱ Βυζαντινοὶ. Τῷ 569 - 570 ὁ Χαγάνος τῶν Ἀθάρων Βαϊανὸς ἐζήτησε διὰ πρεσβεῖας νὰ δοθῇ αὐτῷ τὸ Σίρμιον καὶ τὰ χρήματα, ἅτινα πρότερον οἱ Βυζαντινοὶ ἐδίδον τοῖς Οὐννοῖς καὶ τοῖς Γεπίδασι, οὗς εἶχον ἤδη καθυποτάξῃ καὶ σύναμα παρεκλεύσατο δέκα χιλιάδας τῶν ὑποτελῶν αὐτῷ Κουτρογούρων Οὐννων νὰ διαβῶσι τὸν Σάον καὶ δηλώσωσι τὴν Δακματιανῶν. Ὁ βασιλεὺς ἠρνήθη τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν αἰτήσεων τούτων. Πρὸς τοῦτοις «αὐθις οἱ Ἀθάροι πρεσβεῖαν ἔστειλαν ἐς Ῥωμαίους, καὶ περὶ ὧν πολλάκις, περὶ τῶν αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο, ὡς δὲ οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Ῥωμαῖοι (οὐ γὰρ Ἰουστίνον τὸν αυτοκράτορα ἤρακε) τὸ τελευταῖον τοῦ Ἀψίχ ἐς πρεσβεῖαν ἐληλυθότος, ζυήρησε Τιβεριῶν (τῷ στρατηγῷ) καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀψίχ παρασχεθῆναι γῆν τοῖς Ῥωμαίοις, ἵνα κατοικήσονται μέλλουσιν οἱ Ἀθάροι, εἴγε. . . Πλὴν δὲν ἐπῆλθεν ἀποτέλεσμα, διότι ὁ

1. Μενάνδρος, σελ. 284 - 285.
2. Τετράς Β', σελ. 449 - 450.
3. Καρμαζίνου Ἱστορ. Αὐτοκρ. Ῥωσσίας, σμ. 37 τοῦ Α' τόμου.
4. Μενάνδρος, σελ. 285.
5. Αὐτόθι, σελ. 286.
6. Μενάνδρος, σελ. 310.

αυτοκράτωρ ἀπήτει νὰ δοθῶσι πρὸς τοῦτο ἄμφοι τὰ τέκνα αὐτοῦ τοῦ Χαγάνου καὶ οὐχὶ τῶν ἀρχόντων τῶν Ἀθάρων, ὡς ἐπρότεινον οὗτοι καὶ ἐθεώρει ἀρετὸν ὁ στρατηγὸς Τιβέριος¹. Μὴ γενομένων λοιπὸν δεκτῶν τῶν αἰτήσεων αὐτῶν οἱ Ἀθάροι ἤρξαντο τῶν ἐχθροπραξιῶν διαβάλλοντας τὸν Ἰστρον καὶ εἰσεβάλλοντες εἰς τὸ κράτος. Ὁ σταλεῖς δὲ κατ' αὐτῶν στρατηγὸς Τιβέριος ἠττήθη, διὸ ἐγένετο συνθήκη, κατ' αὐτὸν ὅρους ὑπηρέουσαν οἱ νικηταί². Τῷ 578 ἑκατὸν χιλιάδες Σλάβων εἰσεβάλλαν εἰς τὸ Βυζαντ. κράτος πρὸς ληλασίαν ὁ Τιβέριος πείθει τὸν Χαγάνον τῶν Ἀθάρων νὰ εἰσεβῇ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ὅστις εἰσεβῶν μετὰ ἐξήκοντα χιλιάδων ἐπὶ λέκτων ἰππέων καὶ τρομερᾶν σφαγῆν καὶ ληλασίαν ποιησάμενος ὑπεδούλωσεν αὐτούς³. Τῷ 579 Βαϊανὸς ὁ τῶν Ἀθάρων Χαγάνος οὐδαμῶς ἀφορμῆς ἢ σκέψεως λαβόμενος, οὐδὲ ψευδῆ γόνυ κατὰ Ῥωμαίων αἰτίαν ἀξιώσας τινα συνθήκην λαβῶν τὴν εἰσφορὰν τοῦ ἔτους τούτου ἀναίσχυτότατα καὶ βαρβαρώτατα ἄφω παραλύσας τὰς συνθήκας, ἄς πρὸς Τιβέριον τῆς Καισαρὸς ἐπιβάντα τύχης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησατο, καὶ πανστρατιᾶ κινήσας ἀφικνεῖται κατὰ δὴ τὸν Σάον ποταμὸν, μετὰ τὸ Σίρμιον πόλεως καὶ Σιγυηδόνας, καὶ γεφυρῶν ἐπέχει τὸν ροῦν, ἐπιβουλεύων μὲν Σιρμίῳ τῇ πόλει καὶ παραστήσασθαι ταύτην βουλόμενος⁴. Κατασκευάσαντες γεφυρὰν ἐπὶ τοῦ Σάου οἱ Ἀθάροι ἐσπεύδον νὰ ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Βυζαντινῶν τὸ φρούριον τοῦ Σιρμιῶ. Ἀνταλλαγείσων δὲ πρεσβεῖαν μετὰ τῶν Ἀθάρων καὶ Βυζαντινῶν, ἐπειδὴ οὐδαμῶς ἐπῆλθε συμφωνία, τῶν Ἀθάρων ἐπιμενόντων νὰ λάβωσι τὸ Σίρμιον, παρεσκευάσθησαν ἐκότεροι πρὸς πόλεμον⁵. Τὸ ἰσχυρὸν Σίρμιον πολιορκηθὲν ἠναγκάσθη νὰ λαβῶν βοήθειαν καὶ λιμῶν πιεζόμενον νὰ συνθηκολογήσῃ⁶ (581). Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, τῷ 583, οἱ Ἀθάροι ἐζήτησαν αὐξήσειν τῆς ἐξ ὀδοῦκοντα χιλιάδων χρυσοῦ ἐτησίου εἰσφορᾶς εἰς ἑκατὸν καὶ μὴ δεχθέντος τοῦ Μαυρικίου (582 - 602) στρατεύσας ὁ Χαγάνος κυριεῖαι αἰφνιδίως τὴν Σιγγυηδόνα (Βελιγραδίον) καὶ ληϊζεται τὰ περί, ἔπειτα κυριεῖται τὴν Αὐγούσαν καὶ τὸ Βιμινάκιον καὶ στρατοπεδεύσας περιτέμνεται τὴν Ἀγγίαν καὶ δημοῖ τὰς περί, κώμας, ἠπειλεῖ δὲ ὅτι κατασφύξῃ καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη. Οἱ Βυζαντινοὶ ἔστειλαν μετὰ τρεῖς μῆνας πρεσβεῖαν τὸν Ἐλπίδιον καὶ Κομεντίλον, ἧτις ὅμως οὐδὲν κατώρθωσεν, ὁ Κομεντίλος μάλιστα ἐκινδύνευσεν καὶ νὰ φρονεῖθαι παροργισίας διὰ τῆς ἐαυτοῦ ὀμιλίας τὸν Χαγάνον οὐχ ἦττον ἐφυλακίσθη καὶ μολίς ἐπειτὰ ἠλευθερώθη καὶ ἐστάλη ὀπίσω. Τὸ ἐρχόμενον δὲ ἔτος ἐξ ἄλλῃ πρεσβευτῆς πάλιν ὁ Ἐλπίδιος πρὸς ἀναζωπύρωσιν τῶν σπονδῶν διὰ παραχωρήσεως τῆς ζητηθείσης αὐ-

1. Αὐτόθι, σελ. 312.
2. Θεοφάνης, σελ. 380, Κεδρηνός, σελ. 684 Τόμ. Α'.
3. Μενάνδρος, σελ. 404 - 407.
4. Ὁ αὐτόθι, σελ. 332.
5. Ὁ αὐτόθι, σελ. 332 - 334.
6. Αὐτόθι, σελ. 424 - 425. Ἴδε καὶ Θεοφύλακτον Σιμοκαττήν, I, 3, ἐκδ. Βόννης.

ζήσεως τοῦ ποσοῦ κατὰ εἴκοσι χιλ. χρυσῶν. Ἐλθόντες δὲ πρεσβευτοῦ τῶν Ἀθάρων τοῦ Ταργιτίου μετὰ τοῦ Ἐλπίδιου εἰς Κωνσταντινούπολιν γίνεται συνθήκη ἐπὶ τῇ ῥηθείσῃ αὐξήσει¹. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ὁ πονηρὸς Χαγάνος δόλῳ διαλύσας μετ' ὀλίγον τὰς συνθήκας ἐξαποστέλλει κατὰ τῶν Βυζαντινῶν τοὺς ὑποτελεῖς αὐτῷ Σλάβους². Μετ' οὐ μακρὸν δὲ χρόνον, τῷ 586, ὁ Χαγάνος παρασπονδήσας τῇ τε Μοισίαν καὶ Σκυθίαν ἐμυμήνατο καὶ ἐκυριεῖσε Ῥατιαρίαν, Βόνωνιαν, Ἀκούς, Δορυστολόν, Σαλδαπά, Παννασά, Μαρκεσιανούπολιν καὶ Τρόπαιον. Ἐπειτα ἠττῶνται μὲν τὸ πρῶτον οἱ Ἀθάροι, ἀλλ' ὕστερον νικῶσι καὶ ἐκχέονται εἰς τὴν Θράκην, ἐνθα ἐξεπολιορκήσαν πλείους πόλεις. Σταλεῖς τότε στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰωάννης ὁ Μυστακῶν νικᾷ τοὺς βαρβάρους περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, οἵτινες κατὰ μὲν τὸν Θεοφύλακτον ἀπῆλθον ἄλλος ἄλλῃ διεσπαρμένοι καὶ ὡς ἂν τύχοι φερόμενοι μετὰ συντόνου τινὸς ἀποδράσεως, ὁ δὲ στρατηγὸς οὐ κατεδίωξε τὸ ἀντίπαλον, κατὰ δὲ τὸν Θεοφάνην μετὰ πολλοῖς αἰχμαλωσίαν ὑπέστρεψαν³. Τῷ 592 ὁ Χαγάνος ζητεῖ πάλιν αὐξήσειν τῆς εἰσφορᾶς, οὐτινος μὴ γενομένου δεκτοῦ, διαρρηγνύει τὰς συνθήκας καὶ εἰσεβάλλει εἰς τὸ κράτος νικᾷ μὲν τὸ πρῶτον ἢ ἐμπροσθοφυλακῆ τῶν Βυζαντινῶν μοῖραν τινα τῶν Ἀθάρων, ἀλλ' ἔπειτα ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ὁ Χαγάνος προχωρεῖ εἰς Ἀγγίαν, ἣν πυρπολεῖ καὶ πολιορκεῖ τὴν πόλιν Δριζίπερα, ἔπειτα δὲ βαίνει εἰς τὴν Περίρην ἢ Ἡράκλειαν, ἐνθα πολιορκήσας νικᾷ τὸν στρατηγὸν Πρίσκον, ὃν καταφυγόντα ἐν Τζουρούλφ πόλιον. Διὰ στρατηγήματος δὲ τοῦ βασιλέως, ὅτι στέλλει δῆθεν πλοῖα νὰ πυρπολήσωσι τὰς χώρας τῶν Ἀθάρων, ὁ Χαγάνος λύει τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπέρχεται τάχιστα συνθηκολογήσας πρὸς τὸν Πρίσκον ἐπ' ὀλίγοις καὶ ἀναξιολόγοις δώροις⁴.

Σ. Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

ἀμερικανικὸν διήγημα
Συγγραφεὶς σελ. 216.

Ἄλλ' ἦτο πολὺ ἀργὰ πλέον. Ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνοιχθῆ. Διέβη τὴν φλάν αὐτῆς. Θεατικωτάτη νεανὶς ἠγέρθη ἀματῆ εἰσοδῶ των καὶ πλησιάζασα εἰς τὸν συνταγματάρχην Οὐίθερ.
— Πατέρη, θέλετε λοιπὸν νὰ με κάνετε νὰ ἀποθῶν ἀπὸ τὴν πείναν; εἶπεν αὐτῷ δι' ἀργυροῦχου φωνῆς ἐν ᾧ μειδιᾶντος τοῦ ὄρακις τῆς στόματος διεφάνθησαν δύο σειραὶ πειναλέων μαργαριτῶν.
— Ὅχι, μικροῦλα μου, ἀπεκρίθη ὁ συν-

1. Θεοφύλακτος, I, 3-7, Θεοφάνης, σελ. 489, Κεδρηνός, σελ. 691, τόμ. Α'.
2. Θεοφύλακτος Σιμοκαττήν, I, 3-8, Θεοφάνης, σελ. 389-391, Κεδρηνός, σελ. 691-692, ἅπαντες ἐκδ. Βόννης.
3. Θεοφύλακτος, I, 8 καὶ II, 10-18, Θεοφάνης, σελ. 395-398.
4. Θεοφύλακτος VI, 3-6, Θεοφάνης, σελ. 415 καὶ ἐπ' Κεδρηνός, σελ. 696 καὶ ἐπ. Τόμ. Α'.

ταγματάρχης. Ἀφήτε μὰς νὰ σὰς συστήσω ἕνα φίλον μου, τὸν συνταγματάρχην Σμιθ . . . Συνταγματάρχη Σμιθ, ἡ κόρη μου Καίτη. . .

Ὁ Ἰωνᾶς τὰ ἔχασε κατὰ γράμμα ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Μολίς δὲ ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ δύο τρεῖς λέξεις πρὶν ἀπέλθῃ εἰς τὸ ἐστιατόριον καὶ σχεδὸν μηχανικῶς προσήνεγκε τὸν βραχίονά του εἰς τὸ θελκτικὸν πλάσμα ὅπως μεταβῇ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκτελεῖται ἡ σπουδαιότατη πράξις τῆς ἀνθρωπότητος· εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ὁ συνταγματάρχης Οὐίθερς προηγείτο βήματα τινα τοῦ νεαροῦ ζεύγους.

— Συνταγματάρχη Σμιθ . . . εἶπεν ἡ μίς Καίτη ἄλλὰ συνεκρατήθη ἀμέσως οὐδὲν προσειπούσα, ὡσεὶ ἐφοβήθη μὴ φανῇ ἀδιάκριτος.

— Δεσποσύνη, εἶμαι ὄλος αὐτιά, εἶπεν ὁ Ἰωνᾶς.

— Πιθανὸν νὰ σὰς φανῇ παραξενὸς ἢ ἐρώτησις μου. . .

— Εἰπέτε τὴν πρῶτα, καὶ βλέπομεν ἔπειτα.

— Εἶνε πολὺς καιρὸς ὅπου γνωρίζετε τὸν πατέρα μου;

— Τούλαχιστον μισὴ ὥρα.

— Μισὴ ὥρα! . . . Καὶ λέγει ὅτι εἴσθε φίλος του; ἐπανελάθε μετ' ἄκρας ἐκπλήξεως.

— Ὁ κύριος πατήρ σας μου ἔκαμε πράγματι αὐτὴν τὴν τιμὴν.

— Εἶνε ἡ πρώτη φορὰ εἰς τὴν ζωὴν του ὅπου τοῦ συμβαίνει παρόμοιον πρᾶγμα. Δὲν πιστεύω νὰ εὐρίσκαται εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωπος ἐπιφυλακτικώτερος. . . Ἀλλὰ βεβαίως θὰ σὰς ἐσύστησε κάποιος στενός του φίλος. . .

— Μ' ἐσύστησε πράγματι ὁ στενότερός μου φίλος.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς ἐρωτήσω ποῖος εἶνε;

— Βεβαίωτατα . . . εἶνε. . . ὁ ταπεινότατος δούλος σας, δεσποίνις.

Ἡ Καίτη ἐγέλα εὐθὺς ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν.

— Ἀ! πρέπει νὰ σὰς εἰπῶ, συνταγματάρχη, εἶπεν ὁ γέρον, ὅτι ἡ κόρη μου καὶ ἐγὼ διατάσσομεν τὸ γεῦμα τῶν δύο μας ἐναλλάξ. Σήμερον εἶνε ἡ σειρά της· σὺς ὅμως εἰμπορεῖτε νὰ κάρετε ὅτι θέλετε.

— Διόλου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωνᾶς παρακαλῶ τὸναντίον τὴν μίς Οὐίθερς νὰ περιλάβῃ καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν ὑποτρόφων της.

— Τότε λοιπὸν, εἶπεν ἡ Καίτη ἐξετάζουσα τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν, θὰ πάρωμεν κατ' ἀρχῆς σοῦπας μακαρόνια.

— Κ' ἐγὼ αὐτὴν ἀκριβῶς θὰ ἐξέλεγα, εἶπε φιλοφρόνως ὁ Ἰωνᾶς.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ συνταγματάρχης ἐξερράγη εἰς γέλωτα πρὸς μεγίστην ἐκπλήξιν τοῦ προσκεκλημένου του.

— Χωρὶς ἀμφιβολίαν, εἶπετε σοβαρῶς ἡ Καίτη. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη εἰς τὸν κατάλογον!

Καὶ οἱ τρεῖς δ' ἤρξαντο γελῶντες εὐθύμως. Τὸ γεῦμα δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀρχίσῃ ὑπὸ καλλιτέρους οἰωνούς.

Ὁ Ἴωνας ἐπεὶ πολὺ, ἀλλ' εἰς ἐνέργειαν θέτων τοὺς ὀδόντας ἐβλεπε συγχρόνως καὶ τὴν γείτονα καὶ εὗρισκεν αὐτὴν ὀλονὲν ὠραιότεραν. Ἡ μὲν Καίτη ἦτο ὑψηλὴ καὶ λεπτοφύης, ἀβρὰν ἔχουσα χροιάν, κανονικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ ὀφθαλμοὺς θεσπεσίως μέλανας ὑπὸ ξανθὴν κόμην. Ὅποτε ἦν ἡσυχος ἢ φυσιογνωμία αὐτῆς ἦτο σχεδὸν ἐπιβλητικὴ ὡς πᾶσαι αἱ ἐκφαίνουσαι ζωηρὰν νοημοσύνην· ἀλλ' ἄτε ἀκτὶς φαιδρότητος ἐφώτιζε τὸ βλέμμα τῆς καὶ τὰ χεῖλη τῆς διςτέλλοντο πρὸς μειδιάμα ἦτο ἄ, τι θελκτικὸν καὶ ἐράσιμον. Ὁ συνταγματάρχης Οὐίθερς τὴν ἐλάτρευεν ἤρκει μόνον νὰ ἴδῃ τις ἀμφοτέρους ὅπως ἐννοήσῃ ὅτι ἡ θυγάτηρ ἔσυρε, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, ἀπὸ τὴν μύτην τὸν πατέρα τῆς.

Εἶνε καιρὸς βεβαίως νὰ παράσχωμεν βιογραφικὰς τινὰς εἰδήσεις περὶ τῶν νέων φίλων τοῦ ἥρωος ἡμῶν. Ὁ συνταγματάρχης Οὐίθερς ἦτο χῆρος· εἶχεν ὑπηρετήσει ἐν τῷ βρεττανικῷ στρατῷ καὶ ἦτο νῦν ἐν ἀποστρατεία. Ἀναγκασθεὶς νὰ διαπλευσῇ τὸν ὠκεανὸν διὰ σπουδαίαν ὑπόθεσιν δὲν ἐδίστασε νὰ συμπαραλάβῃ τὴν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ Καίτην, εἶχε δὲ διέλθει ἤδη ἕξ μῆνας ἐν Νέα Ὑόρκη. Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον διηυθέτησε τὰς ὑποθέσεις του, ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ περιοδύσῃ τῆδε κακίᾳ πρὸς ἀναψυχὴν, καὶ περιήρχετο τὰς πόλεις τῶν λουτρῶν. Ἡ Καίτη ἦτο λοιπὸν Ἀγγλίς κατὰ τὴν γέννησιν καὶ τὴν ἀνατροφὴν. Ἀλλ' εἶτε διότι φύσει εἶχε τὸν ἀνεξάρτητον καὶ ἐλευθέρου χαρακτῆρα τῶν Ἀμερικανίδων, εἶτε διότι ὑπέστη ἤδη τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀτμοσφαιρῆς τῆς Ἀμερικῆς, δὲν εἶχεν οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον τὴν συνήθη ταῖς συμπατριώτισιν αὐτῆς δυσκαμψίαν καὶ ξηρότητα.

Τόσον εὐάρεστον ὑπῆρξε τὸ γέυμα, ὅστε ὁ Ἴωνας ἐξέφρασε πράγματι τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ σκέψιν ὅτε κατὰ τὸ ἐπιδόριον εἶπε :

Πόσον λοποῦμαι διότι θὰ ἀφήσω τόσον γρήγορα τὴν θελκτικὴν συντροφίαν σας!

— Πῶς, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, φεύγετε ἀπόψε;

— Ὅχι ἀπόψε, ἀλλ' αὔριον τὸ πρῶν, ἐνωρίτατα.

— Καὶ ἡμεῖς δυσυχῶς! εἶπεν ἡ Καίτη.

— Καὶ πηγαίνετε; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης Οὐίθερς.

— Εἰς τὰ Λευκὰ Ὀρη.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ἡ Καίτη ἰσα ἰσα...

Ἀλλ' ἀμέσως ἐσιώπησεν ἐρυθρίασασα.

— Ναί, εἶπεν ὡς συμπληρῶν τὴν φράσιν τῆς θυγατρὸς ὁ πατήρ, καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ πηγαίνομεν. Νὰ σας εἰπῶ, συνταγματάρχα, ἂν δὲν σας ἐμποδίσῃ τίποτε, δὲν βλέπω διατί νὰ μὴ κάνωμεν μαζί αὐτὸ τὸ ταξιδάκι.

Τὸ βλέμμα τῆς Καίτης ἐσπινθηροβόλησε φαιδρῶς ὡσεὶ ἐκφράζον ὅτι καὶ αὐτὴ ὁμοίως δὲν ἐβλεπε τὸ διατί...

— ὦ! μὲ πολλήν, πολλήν εὐχαρίστησιν, ὑπέλαθεν ὁ Ἴωνας ἀποκρινόμενος εἰς τοὺς ὠραίους ἐκείνους ὀφθαλμοὺς διὰ

θαυμασμῶ, ὅστις ἠνάγκασεν αὐτοὺς ἀμέσως νὰ στεγασθῶσιν ὑπὸ τὰς ὀφρῦς των.

Ἄνευ δὲ βραδύτητος ἐχάραξαν τὸ δρομολόγιόν των, μεθ' ὃ ἀπεχωρίσθησαν. Ὁ Ἴωνας εἶπεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμῃ μίαν ἀναπόφευκτον ἐπίσκεψιν.

— Ἡμεῖς θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ θέατρον τῆς Σφαιράς. Ἄν ἔχετε εὐχαρίστησιν ἐλάτε νὰ ζητήσετε μίαν θέσιν εἰς τὸ θεωρεῖόν μας, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης θλίβων τὴν χεῖρά του.

Ὁ Ἴωνας ἀνέγνω πρόσκλησιν ἐν ταῖς ὀφθαλμοῖς τῆς Καίτης καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ λείψῃ.

Γ

Πρὸ δύο ὥρων ἔτι οὔτε κἂν ἐφαντάζετο ὅτι ἐμελλε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν γηραιὸν Ἀγγλον. Ἀλλὰ διαρκούντος τοῦ γεύματος ἐσκέφθη ἐφ' ἱκανόν, κατέληξε δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐπίσκεψις ἐκείνη ἦτο ἀναπόφευκτος.

Ἐπιθυμεῖτε νὰ ἴδῃτε διὰ τίνος συνειρμῶ ἰδεῶν κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο; Ἰδοῦ. Ἡ κόρη τοῦ συνταγματάρχου, διενουήθη ὁ Ἴωνας, εἶνε θελκτικὴ, θελκτικωτάτη, καὶ ὡς συνοδοιπόρος εἶνε ἀπαράμιλλος. Ἀλλὰ διὰ νὰ συνοδοιπορήσωμεν εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ τὰ ἔχω καλὰ μὲ τὸν πατέρα τῆς. Ἀλλ' εἰς τὸν ῥηθέντα πατέρα συνεστήθη ὡς συνταγματάρχης καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον μόνον ἔτυχον τῶν δεξιῶσεών των. Εἶμαι λοιπὸν ἠναγκασμένος νὰ διατηρήσω τὸ πρόσωπον ὑπερ ἀνέλαθον, καὶ νὰ λάβω τὰ μέτρα μου, ὥστε ὅταν ἔλθῃ ὁ λόγος περὶ στρατιωτικῶν νὰ μὴν τὰ χάσω καὶ δὲν εἰς τὴν εὐρίαν τῶν τελευταίων πολέμων· εἶμαι εἰς θέσιν ν' ἀναφέρω δύο τρεῖς μάχας· ἀλλ' ἂν ζητήσουν νὰ εἰπῶ, ἔστω συνοπτικῶς, πῶς ἦσαν παρατεταγμένοι οἱ δύο στρατοὶ, νὰ ἔλθω εἰς λεπτομερείας καὶ νὰ εἰπῶ ἐπακριβῶς ἂν ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ ἐστηρίζετο εἰς ποταμὸν ἢ ἡ δεξιὰ εἰς χωρίον, δὲν εἰς τὴν εὐρίαν· ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο τῆς ἀγνοίας μου, ὄχι μόνον δὲν θὰ δικαιολογήσῃ τὸν προβιθασμὸν, ἀλλὰ καὶ θ' ἀπογοητεύσῃ τὸν γέροντα συνταγματάρχην. Εἶνε λοιπὸν ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν καλλίστον φίλον μου, τὸν ταγματάρχην Βίντορν, ὁ ὅποδος κατοικεῖ εἰς τὴν Βοστόνην καὶ νὰ μάθω εἰδικούς τινὰς ὄρους τῆς στρατηγικῆς καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ τοὺς τίτλους μερικῶν τεχνικῶν ἔργων.

Τοιαῦτα ἐσυλλογιζέτο ὁ ἥρωος. Μετὰ μίαν δὲ ἡ δύο ὥρων σκέψιν κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποδυθῇ ξένον χαρακτῆρα παρουσιαζόμενος οἷος δὲν ἦτο!

Ἐάντελε τὴν ἰσῶς ὅτι ἠδύνατο ἀπλούστατα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν συνταγματάρχην Οὐίθερς καὶ νὰ τῷ εἴπῃ:

— Κύριε, ἔγινε παρενόησις ἀκαμεταξύ μας, δὲν εἶμαι στρατιωτικὸς.

Ἀλλ' εἶχεν ἐνενηήκοντα ἐννέα λόγους ἐπὶ ἑκατὸν νὰ στοιχηματίσῃ ὅτι ὁ συνταγματάρχης θὰ τῷ ἀπεκρίνετο:

— Χαίρετε, κύριε, σας προσκυνῶ.

Ἐντεῦθεν δὲ θὰ ἐπήρχετο ἀμεσος καὶ ὀριστικὴ λύσις τῶν σχέσεών του μετὰ τῆς Καίτης. Ἦτο δὲ τόσῳ ὀδυνηρὸν τὸ πρᾶγμα διὰ τὸν Ἴωναν, ὥστε οὔτε τὸ ἐσκέφθη.

Λοιπὸν ἡ μόνη διέξοδος τοῦ ἦτο νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν ταγματάρχην Βίντορν. Τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξεν ὁ Ἴωνας.

Ὁ ταγματάρχης κατόκει εἰς μικρὸν κομψότατον οἰκίσκον, εὗρισκετο δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ ἐξώστου μετὰ τῆς νεκρᾶς συζύγου του. Ἀμφότεροι ὑπεδέξαντο φιλοφρονέστατα τὸν Ἴωναν, ἀλλὰ μόλις διημιμήθησαν αἱ πρῶται φιλοφρονήσεις ὁ δικηγόρος εἶπε πρὸς τὸν συνταγματάρχην:

— Φίλε μου Βίντορν, ἦλθα διὰ νὰ μὲ κάμῃς κάπως ὑποφερτὸν συνταγματάρχην.

Ἡ κυρία Βίντορν, χαριστάτη καὶ φιλόγελως μελαγχροινὴ, ἤρξατο γελῶσα. Ὁ συνταγματάρχης φύσει σοβαρὸς δὲν ἀπεκρίθη ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ σπουδαιοτάτου τινος.

— Εἶσαι πολὺ μετριόφρων ἀφ' οὗ δὲν ζητεῖς διὰ μίαν νὰ γείνης στρατηγός.

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Ἴωνας, ὁ βαθμὸς τοῦ συνταγματάρχου μοῦ ἀρκεῖ.

— Σοῦ ὑπόσχομαι λοιπὸν νὰ σοῦ τὸν ἀπονεύω εὐθὺς ἅμα ἐκλεχθῶ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ μίστρες Βίντορν ἐξηκολούθει γελῶσα. Ἀλλ' ὁ Ἴωνας ἐνέμενεν εἰς τὸ σχέδιόν του.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐπανελάθε· θέλω νὰ μάθω τί λέγει καὶ τί κάμνει συνήθως εἰς συνταγματάρχης.

— Δὲν λέγει σπουδαία πράγματα, οὔτε κάμνει τίποτε τῆς προκοπῆς, καμαρώνει μόνον ἀπὸ τὸ πρῶν ἕως τὸ βράδυ.

— Αὐτὸ κ' ἐγὼ εἰμπορῶ νὰ τὸ κάμω.

— Βεβαίως... Ἀλλ' ἐπὶ τέλους πρὸς τί αὐταὶ αἱ προετοιμασίαι σου;

Ὁ Ἴωνας ἀφηγήθη τὰ συμβαίνοντα, ἐξηγήσας διατί ἐζήτηε ἀκριβεῖς πληροφορίες περὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων τοῦ συνταγματάρχου.

— Φίλε μου, εἶπε κακεντρεχῶς πῶς ὁ ταγματάρχης, εἶσαι βέβαιος ὅτι αὐτὸ ποῦ μοῦ ζητεῖς δὲν εἶνε ὀλίγον ἀπρόσστον;

— Μπᾶ, εἶπεν ὁ Ἴωνας, καὶ τί μὲ μέλει.

— Σιέψου ὀλίγον, φίλε μου. Ἐγὼ εἰς νὰ κάμῃς μ' ἕνα ἐντμητὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὅποιον θέλεις νὰ περῆς ὡς συνταγματάρχης ἐνθ' ὅσον εἶσαι οὔτε ἀπλοῦς στρατιώτης καὶ ζητεῖς νὰ γείνω συνένοχος σου, ἐγὼ ὁ ἀληθινὸς ταγματάρχης;

— Ἐπαφίεμαι εἰς τὴν κρίσιν τῆς μίστρες Βίντορν καὶ τὴν παρρησιαστικῶς νὰ εἴπῃ ἂν δὲν δικαιούμαι νὰ φέρωμαι ὅπως φέρωμαι, λαμβανόμενος ὑπ' ὄψιν τῶν περιστάσεων!

[Ἐκτετατὴ συνέχεια]